

Για την πτώση του Αφρίν και τη Ροζάβα | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή **BABYΛΩΝΙΑ**.

Κάθε Παρασκευή 18:00-17:00 στο Ραδιόφωνο του The PressProject.

Ο Στέφανος Μπατσής συζητά με τον Κώστα Σαββόπουλο, πολιτικό επιστήμονα και μέλος της Πρωτοβουλίας Αλληλεγγύης στο Αφρίν.

Η πτώση του Αφρίν ύστερα από τη στρατιωτική επιχείρηση της Τουρκίας, ο εκτοπισμός χιλιάδων Κούρδων και η προσφυγική πορεία που αγγίζει τη Θεσσαλονίκη.

Ακόμη, γιατί οφείλουμε να σταθούμε και να εμβαθύνουμε στο πείραμα ελευθερίας και δημοκρατίας της Ροζάβα αλλά και πώς προσλαμβάνει η δύση τη νέα πραγματικότητα που έχει αναδυθεί στη Συρία.

Tracklist: New Order – Crystal

The Beta Band – Dry the Rain

Κωνσταντίνος Β. – Μιράντα

Υπενθυμίζεται ότι η «Βαβυλωνία» άλλαξε ώρα και θα μας ακούτε live κάθε Παρασκευή 6-7 το απόγευμα.

Για τα δύο χρόνια City Plaza | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή **BABYΛΩΝΙΑ**.

Κάθε Παρασκευή 18:00-17:00 στο Ραδιόφωνο του The PressProject.

Ο Στέφανος Μπατσής συζητά με την Όλγα Λαφαζάνη και τον Ηλία Χρονόπουλο για τα δύο χρόνια ζωής του Χώρου Στέγασης Προσφύγων «City Plaza».

Η συζήτηση επικεντρώνεται στην πορεία του εγχειρήματος τα δύο αυτά χρόνια, εντάσσοντάς το στο συνολικό πλαίσιο του προσφυγικού/μεταναστευτικού ζητήματος.

Tracklist: Green Day – Basket Case

Avril Lavigne – Skater Boy

Blink-182 – I Miss you

NoFX – Leave it alone

Υπενθυμίζεται ότι η «Βαβυλωνία» άλλαξε ώρα και θα μας ακούτε live κάθε Παρασκευή 6-7 το απόγευμα.

Δωρεάν Μετακινήσεις Σε Όλη την Πόλη | Εκπομπή Βαβυλωνία (audio)

Εκπομπή ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ.

Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Στην εβδομαδιαία ραδιοφωνική εκπομπή του πολιτικού περιοδικού ΒΑΒΥΛΩΝΙΑ στην Ertopen-106,7 την Παρασκευή 3 Νοεμβρίου 2017, στις 14:00-15:00 το μεσημέρι, συνομιλούμε με τον Κώστα Παπαδάκη για την προσφυγή στο ΣΤΕ από κατοίκους της Νέας Φιλαδέλφειας για το γήπεδο Μελισσανίδα, με την Μάνια Μπαρσέφσκι για την απεργία πείνας 14 μεταναστών-προσφύγων στο σύνταγμα, αλλά και με τον Κώστα Φωτεινάκη για τα ΜΜΜ και την ελεύθερη

μετακίνηση στην πόλη.

Τρία ζητήματα πόλης, τα οποία στο αστικό σύμπλεγμα των Αθηνών παίζουν έναν ιδιαίτερο ρόλο.

Στο μικρόφωνο ο Νίκος Ιωάννου.

tracklist:

T-Rex – Get It On

Jefferson Airplane – White Rabbit

Beck – Loser

M.I.A. – Paper Plains

Nancy Sinatra – These Boots Are Made For Walking

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του Εργατικού Κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.

Διαδικτυακά στο <https://www.ertopen.com/radio>.

Η Δυτική Ταυτότητα σε Κρίση

Κώστας Σαββόπουλος*

Τα τελευταία 3 χρόνια, η πλειοψηφία των χωρών που αποτελούν την «πολιτισμένη» Δύση, έχουν αρχίσει να δείχνουν συμπτώματα μιας βίαιης διαστολής, μιας ολοένα και αυξανόμενης απόστασης από αυτό που θέλουν οι κοινωνίες και κυρίως από αυτό που μπορούν να αντέξουν οι κοινωνίες.

Όλο και περισσότεροι μηχανισμοί πειθάρχησης και αποκλεισμού, μηχανισμοί που θυμίζουν έντονα δυστοπία έχουν αρχίσει να κινητοποιούνται. Στην Ευρώπη πλέον υπάρχουν 12-13 συνοριακοί φράχτες σχεδιασμένοι για να κρατούν τους «ανεπιθύμητους» έξω. Μηχανισμοί ελέγχου στο εσωτερικό, όπως η εισαγωγή των

βιομετρικών από το 2016 που επιτρέπουν στα κράτη της Ε.Ε. και τον Ο.Η.Ε. να γνωρίζουν που βρίσκονται οι πρόσφυγες ανά πάσα στιγμή, αστυνομικοί που θυμίζουν περισσότερο μισθοφόρους ή στρατό κατοχής παρά ο,τιδήποτε άλλο, αναδυόμενες εθνικιστικές τάσεις είτε με μορφή κομμάτων είτε με μορφή μετώπων, είναι μερικά από τα νέα φαινόμενα που έχουν εμφανιστεί αυτή την περίοδο.

Φαινόμενα που, εκ πρώτης όψεως, μπορεί να φαίνονται ασύνδετα, στην πραγματικότητα συνδέονται με το νήμα αυτού που πολλά χρόνια αποκαλούσαμε **σύγχρονο ολοκληρωτισμό**. Τα δυτικά καθεστώτα δηλαδή έχουν ξεκινήσει να επιστρατεύουν όλα τα μέσα τους αλλά και να καλούν στη θέσπιση νέων μέτρων γιατί έχουν αρχίσει σιγά σιγά να συνειδητοποιούν πως ο μόνος τρόπος για να γίνουν δεκτές οι οικονομικές και πολιτικές αλλαγές που πρέπει να κάνουν για να συντηρηθεί ο νεοφιλελευθερισμός είναι η **ωμή επιβολή**.

Η λήψη νέων κατασταλτικών και ποινικών μέτρων που αναφέρθηκαν είναι κάτι που βρίσκεται σε έξαρση. Στη Γερμανία αρχικά είχαμε το αίτημα από κάποια κομμάτια του Γερμανικού Κοινοβουλίου για δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής τράπεζας δεδομένων για αναρχικούς και αριστερούς στο πλαίσιο μιας αντι-κινηματικής υστερίας που ακολούθησε τις μεγάλες διαδηλώσεις στο Αμβούργο. Στο ίδιο πλαίσιο είχαμε και πρόσφατα την απαγόρευση του γερμανικού Indymedia. Ένα αρκετά παράδοξο μέτρο που δεν έχουμε συνηθίσει να βλέπουμε στις χώρες της Δύσης. Να θυμίσουμε πως όταν ο Ερντογάν, το 2014, απαγόρευσε την είσοδο στις ιστοσελίδες Youtube και Twitter , πολλοί Ευρωπαίοι αρχηγοί αλλά και πολλά ΜΜΕ ευρωπαϊκής εμβέλειας έσπευσαν να τον χαρακτηρίσουν ως δικτάτορα και παρανοϊκό.

Στην περίπτωση του Indymedia όμως, που λειτουργούσε από το 1999 και αποτελούσε το μεγαλύτερο πόρταλ συνάντησης και άρθρωσης ριζοσπαστικού λόγου δεν έγινε καμία τέτοια μομφή, όπως και ήταν αναμενόμενο.

Αυτό που είναι αξιοσημείωτο είναι πως δεν έχει απαγορευθεί

άλλη φορά ιστότοπος με πολιτικό περιεχόμενο σε ευρωπαϊκή χώρα καθώς, παρά τις αντιφάσεις τους, τα δυτικά κράτη τουλάχιστον διατηρούσαν σε έναν αρκετά ικανοποιητικό βαθμό την ελευθερία του λόγου.

Υπάρχει η εξαίρεση της Γερμανίας η οποία έχει απαγορεύσει τα σύμβολα που παραπέμπουν στο ναζιστικό κόμμα και το παρελθόν της. Τώρα, λοιπόν, μπαίνει στη διαδικασία να απαγορεύσει και την έκφραση αντι-φασιστικής και αντι-καπιταλιστικής ρητορικής σε ένα πλαίσιο όπως φαίνεται ένταξης των ριζοσπαστικών κινήματων, των 2 άκρων.

Ένα άλλο παράδειγμα απόπειρας ποινικοποίησης είναι η προσπάθεια στις Η.Π.Α. από φορείς, οργανώσεις και άτομα που ανήκουν στο συντηρητικό φάσμα να απαγορευτούν οι διαδηλώσεις αντιφασιστών ως πράξεις τρομοκρατίας. Στον απόηχο κάποιων μεγάλων διαδηλώσεων όπως αυτής στη Βοστώνη όπου 40.000 διαδηλωτές απέτρεψαν πορεία μίσους από νεοναζί, δημιουργήθηκε μια ηλεκτρονική αίτηση που ζητά την ποινικοποίηση των αντιφασιστικών διαδηλώσεων και των χαρακτηρισμό των αντιφασιστών ως τρομοκρατική οργάνωση, συγκρίνοντας την με τον ISIS. Αυτό μπορεί να ακούγεται γραφικό αλλά είναι αρκετά κοντά στη θεωρία των δύο άκρων και στην απόφαση της Γερμανίας και αυτή η αίτηση επίσης μέσα σε λιγότερο από μια βδομάδα κατάφερε να συγκεντρώσει 250.000 υπογραφές μόνο στις Η.Π.Α.

Παρατηρούμε σε κάποιες περιπτώσεις μεγάλα βήματα από την απλή ρητορική της θεωρίας των 2 άκρων στην εφαρμογή της.

Τι σημαίνει Δυτική Ταυτότητα

Ο όρος Δύση πολλές φορές χρησιμοποιείται διασταλτικά και ανάλογα με το τι έχει να αντιπαρατεθεί, νοηματοδοτείται. Η Δύση έχει νοηθεί ως ανώτερη πολιτισμική αντίθεση ενάντια στην Ασία, ως φάρος του Διαφωτισμού ενάντια στην απολίτιστη Ανατολή και τις Αραβικές χώρες. Την περίοδο του ψυχρού πολέμου ως λίκνο της δημοκρατίας ενάντια στην αυτοκρατορία του Κακού

(Σοβιετική Ένωση) και πρόσφατα πάλι ως ο αναίτιος στόχος απέναντι στην ανάδυση του ακραίου φονταμενταλιστικού ισλάμ, όπως αυτό εκφράζεται από τον ISIS, την Αλ Κάϊντα και άλλες υπερσυντητηρικές τρομοκρατικές οργανώσεις τέτοιου τύπου.

Το κοινό σημείο προφανώς σε όλες αυτές τις περιπτώσεις ήταν η ανάγκη εμφάνισης ενός «εχθρού», υπαρκτού ή κατασκευασμένου που σημειολογικά αποτελούσε το αντίθετο. Με άλλα λόγια, η επίκληση της Δύσης γίνεται σε ένα πλαίσιο σύγκρουσης με κάτι άλλο ή προστασίας από κάτι άλλο.

Είναι αρκετά αφηρημένο το να σκεφτόμαστε πως σε κοινωνίες και σε κράτη που διαιρούνται με βάση το τρίπτυχο του φύλου, της φυλής και της τάξης υπάρχει μια αόρατη ενότητα η οποία μας δίνει κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τα οποία μας τοποθετούν σε μια ανώτερη θέση από τους άλλους πληθυσμούς. Σε μια μικρότερη κλίμακα θα μπορούσαμε ίσως και να παραλληλίσουμε την αφήγηση της δυτικής ταυτότητας με αυτήν του τρισχιλιετούς ελληνικού έθνους. Όπως αντίστοιχα μετά την ελληνική επανάσταση έπρεπε να ομογενοποιηθούν οι διάφορες εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες στην Ελλάδα ώστε Αρβανίτες, Βλάχοι, Σαρακατσάνοι, Κρητικοί, Ικαριώτες κ.α. να αποτελέσουν ένα έθνος, έτσι και στις Η.Π.Α., για παράδειγμα, οι μαύροι πρόην σκλάβοι, οι ιθαγενείς, οι ιρλανδοί μετανάστες κλπ. έπρεπε να αποτελέσουν τον αμερικάνικο λαό.

Στην ουσία η επίκληση στη δυτική ταυτότητα δεν γίνεται ποτέ με κάποιους ρεαλιστικούς όρους, αλλά πάντοτε με επίκληση σε αφηρημένες έννοιες και συναισθήματα, όπως η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, η αλληλεγγύη των λαών του ευρωπαϊκού νότου, η αυταρχικότητα των κρατών του Βορρά, ο δυτικός πολιτισμός, ο φιλελευθερισμός ή η ελεύθερη αγορά. Και αυτό γιατί αν όντως η κουβέντα περιστρεφόταν γύρω από τις πραγματικές διαφορές και ομοιότητες θα βλέπαμε πως αυτές επεκτείνονται πέρα από τα σύνορα της Δύσης, της Ανατολής, του Νότου ή του Βορρά.

Ο Μοντέρνος Εθνικισμός και τα Σύγχρονα Κινήματα ως Μέσο Αντίστασης

Η αναβίωση ενός ιδιόμορφου εθνικισμού είναι κάτι που εμφανίστηκε σχετικά πρόσφατα στη Δύση. Κόμματα και σχηματισμοί όπως η Χρυσή Αυγή, το Εθνικό Μέτωπο της Λεπέν, το Bloc Identitaire, η ανάδυση της Εναλλακτικής Δεξιάς (Alt Right) στις Η.Π.Α. , το EDL και το Pegida αποτελούν μια νέα μορφή ακροδεξιάς που σε αντίθεση με τον παραδοσιακό εθνικισμό όπως τον γνωρίσαμε στον προηγούμενο αιώνα δεν αποτελεί κάτι ενιαίο αλλά ένα πιο πολύπλοκο σχήμα με διάφορες προεκτάσεις.

Οι εθνικισμοί του 20^{ου} αιώνα ήταν στρατιωτικά κόμματα με μεγάλη έμφαση στην εθνική ταυτότητα και στη δημιουργία ενός ισχυρού έθνους κράτους. Πλέον το κύριο επίδικο δεν βρίσκεται στο ζήτημα του έθνους τόσο πολύ, όσο σε αυτό που πολλοί ακροδεξιοί και φασίστες αποκαλούν η υπεράσπιση της Ευρώπης από τους πρόσφυγες σε ένα πλαίσιο έντονης ισλαμοφοβίας ή αντι-μουσουλμανισμού. Συγκεκριμένα η ρητορική της «Λευκής Γενοκτονίας», της αντίληψης δηλαδή πως η λευκή φυλή κινδυνεύει να αλλοιωθεί ή να εξαφανιστεί αποτελεί το σημείο συμφωνίας μεταξύ όλων των ακροδεξιών στη Δύση.

Φαινόμενα όπως η πρόσφατη μίσθωση ενός πλοίου από τους ακροδεξιούς Bloc Identitaire για το μπλοκάρισμα εισόδου στην Ευρώπη από πρόσφυγες, η περιφρούρηση των συνόρων από παραστρατιωτικούς και μαφιόζους στη Βουλγαρία αλλά και οι νομοθεσίες και πρακτικές διάφορων κρατών για κέντρα κράτησης, βιομετρικές μεθόδους και κλείσιμο συνόρων δημιουργούν μια αρκετά επικίνδυνη και οπισθοδρομική συνθήκη για την κατά τα άλλα πολιτισμένη Δύση.

Συμπεριφορές όπως αυτές για παράδειγμα στην Ελλάδα, με τον εθνικισμό του «καναπέ» της Χρυσής Αυγής, δηλαδή την ανάθεση των στόχων σε ένα κόμμα ή τη σωρηδόν δημιουργία ακροδεξιών φόρουμ, podcast και site στις Η.Π.Α., ακόμα και ο

ευρωσκεπτικισμός που εκφέρεται από αρκετούς ακροδεξιούς σχηματισμούς σε αντίθεση με την «καθαρή» ευρωπαϊκή ταυτότητα που υπερασπίζονται κάποιοι άλλοι (Identity Europa) είναι μια απόδειξη πως ο εθνικισμός στον 21^ο αιώνα είναι ένα πιο **σύνθετο φαινόμενο** απ' όσο νομίζαμε. Ο νεοφιλελεύθερος συντηρητισμός των δυτικών κρατών επί της ουσίας τροφοδοτεί τους ανά τόπους εθνικισμούς, ακόμα και αν παρουσιάζεται ως δημοκρατική εναλλακτική απέναντι σε εθνικιστικά και φασιστικά μορφώματα (η εκλογική αντιπαράθεση Μακρόν-Λεπέν στη Γαλλία, η περίπτωση του UKIP και του περίφημου Brexit).

Στον αντίποδα, τα χαρακτηριστικά που έχουν επιδείξει αντιφασιστικά ριζοσπαστικά κινήματα και κινήματα αλληλεγγύης σε διάφορες χώρες (το μπλοκάρισμα του C Star 1 στην Κρήτη και την Ιταλία, οι καταλήψεις στέγης προσφύγων, τα κινήματα αλληλεγγύης στις χώρες της Μεσογείου, οι μεγάλες πορείες ντόπιων και μεταναστών στη Γαλλία, οι κινητοποιήσεις στις Η.Π.Α.) δείχνουν πως δεν βρίσκεται μόνο αυτός ο νέος επικίνδυνος εθνικισμός σε έξαρση αλλά πως και τα σύγχρονα κινήματα σιγά-σιγά διογκώνονται και αντεπιτίθενται.

Οι μεγάλες συγκρούσεις και η συμμετοχή του κόσμου στη διαμαρτυρία ενάντια στη σύνοδο του Αμβούργου, οι κινητοποιήσεις ενάντια στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα το 2015 αλλά και η μεγάλη συμμετοχή αλληλέγγυων από τη Δύση σε διεθνείς αγώνες όπως αυτός για την αυτονομία των κουρδικών πληθυσμών, αποτελούν μια διαδικασία που ξεπερνά την παραδοσιακή αφήγηση για την εθνική ή την ευρωπαϊκή ταυτότητα που οι συντηρητικές κυβερνήσεις και δυνάμεις μας έχουν «διδάξει» τόσα χρόνια.

Η συνάντηση ανθρώπων απ' όλο τον κόσμο σε διεθνείς κινητοποιήσεις αλλά και η διαρκής ανταλλαγή εμπειριών καταργούν στην πράξη τα ιδεολογήματα του έθνους και του νεοφιλελευθερισμού. Οι κοινωνίες της Δύσης βρίσκονται σε εσωτερική σύγκρουση. Ισχυρά ρεύματα εθνικισμού και κρατικού ολοκληρωτισμού παλεύουν μανιωδώς να διατηρήσουν 2 πτώματα,

αυτό του έθνους και αυτό του κράτους, είτε κάτω από μια Ευρωπαϊκή σημαία, είτε κάτω από μια εθνική αλλά συνεχώς τα κινήματα αντίστασης που αναπτύσσονται κερδίζουν έδαφος.

Ο Σύγχρονος Ολοκληρωτισμός και τα Διλήμματα

Στο πεδίο του κρατισμού κυριαρχεί επίσης η πολιτική της ταυτότητας. Το σύγχρονο επίδικο για πολλά νεοφιλελεύθερα κόμματα που διεκδικούν την εξουσία και παρουσιάζονται ως προοδευτικά είναι η ανασυγκρότηση της ευρωπαϊκής ταυτότητας και η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Απέναντι στους φασίστες που ζητούν απομόνωση και επιστροφή στην εθνική ταυτότητα, οι νεοφιλελεύθερες ελίτ υπερασπίζονται την ευρωπαϊκή ενότητα πάση θυσία.

Φυσικά αυτή η ευρωπαϊκή ενότητα βασίζεται και στο δόγμα Fortress Europe (Ευρώπη Φρούριο) με 13 συνοριακούς φράχτες μόνο σε ευρωπαϊκό έδαφος και πολλές υποσχέσεις για καινούργιους φράχτες και τείχη (προεκλογικές υποσχέσεις Τραμπ για τείχος ανάμεσα σε Η.Π.Α. και Μεξικό). Το 2017 μόνο έχουμε περισσότερους από 2.000 νεκρούς πρόσφυγες στην προσπάθεια τους να περάσουν τα σύνορα και φυσικά όσο οι φράχτες μπλοκάρουν την χερσαία είσοδο τόσο οι θάλασσες με τον πνιγμό θα φαντάζουν ως η μοναδική διέξοδος. Φυσικά η υπεράσπιση της Δύσης από την απειλή του Άλλου δεν είναι κάτι που δηλώνεται ρητά, αλλά οι πράξεις των δυτικών κυβερνήσεων δεν αφήνουν πολλά περιθώρια αμφιβολίας.

Ο τρόπος με τον οποίο ο νεοφιλελευθερισμός καταφέρνει να αναπαραχθεί εκλογικά σε μεγάλο βαθμό είναι με το να τοποθετεί τους αντιπάλους του σε μια φανταστική σφαίρα του απόλυτου Κακού (ανεξάρτητα από το που προέρχονται, ακόμα και αν κάποιες φορές έχει δίκιο). Έτσι με αυτό τον τρόπο η εκλογική αναμέτρηση στις Η.Π.Α. μεταξύ Τραμπ και Κλίντον, όπου επί της ουσίας τα οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά προγράμματα των δύο δεν διέφεραν σχεδόν καθόλου, γίνεται η αναμέτρηση ανάμεσα

στο Καλό που πρεσβεύει η Χίλαρυ και το Κακό που πρεσβεύει ο Τραμπ.

Αντίστοιχα στη Γαλλία η νίκη του Μακρόν, ενός προέδρου που δεσμεύτηκε για 120.000 απολύσεις, διαχωρισμό μεταξύ προσφύγων και μεταναστών, κέντρα κράτησης στη Λιβύη και άλλα πολλά, έναντι της Λεπέν θεωρήθηκε από πολλούς ως θρίαμβος της Δημοκρατίας απέναντι στις δυνάμεις του φασισμού. Μέσα από μια πολιτική διλημμάτων ο νεοφιλελευθερισμός θεωρεί πως ξυπνά στους πολίτες το δημοκρατικό φρόνημα ώστε να το υπερασπιστούν στις κάλπες απέναντι στους εχθρούς της δημοκρατίας. Όμως είναι πράγματι έτσι;

Στις Η.Π.Α. οι εκλογές είχαν ποσοστό αποχής κοντά στο 48% ενώ στη Γαλλία πάνω από 50%. Σε αυτές τις δύο περιπτώσεις ήταν αρκετά κατανοητό πως η επιλογή πρωθυπουργού δεν ήταν κάτι που αφορούσε την κοινωνία γιατί το επίδικο ήταν δεδομένο.

Όσο οι κοινωνίες αισθάνονται πως αποκλείονται από τον πολιτικό διάλογο με τις αποφάσεις των ελίτ να παρουσιάζονται ως νόμος γραμμένος πάνω σε πέτρα τόσο περισσότερο θα περιφρονούν το διεφθαρμένο και στρεβλό κοινοβουλευτικό σύστημα. Αυτό δίνει και ένα πάτημα στις ριζοσπαστικές δυνάμεις που δρουν εκτός κοινοβουλευτικής δημοκρατίας να απευθυνθούν στις κοινωνίες και τα κινήματα που διαμορφώνονται με παραπάνω στόμφο. Αυτό που διαφαίνεται επίσης είναι πως όσο οι θιασώτες του Ακραίου Κέντρου, εκείνων των δυνάμεων που εμφανίζονται ως υπερασπιστές της δημοκρατίας και εξοβελίζουν τους πολιτικούς τους αντιπάλους στο φάσμα του φασισμού, αρχίζουν να χάνουν έδαφος.

Η ρητορική των δύο άκρων όσο και να σκούζουν οι υπερασπιστές της έχει αρχίσει να καταρρέει ή έστω να γίνεται πιο προφανής στον κόσμο με την πραγματική της μορφή. Πράγματι υπάρχουν δύο άκρα, το ένα είναι αυτό των καταπιεστών, των νεοφιλελεύθερων, των καπιταλιστών, των ακροδεξιών και το άλλο είναι του κόσμου της αλληλεγγύης, των κατατρεγμένων και των κινήματων.

Τελικά Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας τα προβλήματα που φαίνεται να έχουμε να αντιμετωπίσουμε στο μέλλον, τουλάχιστον έτσι όπως έχουν φανεί μέχρι στιγμής είναι:

1. Το σημείο του αντι-μουσουλμανισμού και της ισλαμοφοβίας που αποτελεί το κύριο σημείο συνάντησης όλων των ακροδεξιών, εθνικιστικών αλλά και πιο μετριοπαθών συντηρητικών κύκλων και αποτυπώνεται σε διάφορα αιτήματα που ανεβάζουν το πήχη ανάλογα με το από ποιους εκφράζονται (δηλαδή ξεκινάν από έναν πιο μετριοπαθή ρατσισμό όπως το να παρακολουθούνται οι πρόσφυγες, ανεβαίνουν στο να μην τους επιτρέπεται η είσοδος στις χώρες της Δύσης και φτάνουν το μάξιμουμ εντελώς φασιστικό να σκοτώνονται πριν φτάσουν στις χώρες υποδοχής ή και στις χώρες τους με στρατιωτικές επεμβάσεις).

2. Η ανησυχητική αντι-μεταναστευτική πολιτική που ακολουθεί μια σειρά χωρών στην Ευρώπη και στη Δύση γενικά. Η χρήση βιομετρικών μέτρων για παράδειγμα που σημαδεύει τους πρόσφυγες και τους αναγκάζει να φέρουν το στίγμα του Άλλου, του διαφορετικού για όλη τους τη ζωή είναι ένα μέτρο που αποκρυσταλλώνει μια τέτοια αντι-μεταναστευτική πολιτική. Έπειτα υπάρχουν και χώρες όπως η Κροατία, η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Σλοβακία, η Σλοβενία η Ουγγαρία και η Πολωνία που έχουν δηλώσει ανοιχτά ότι δεν επιθυμούν καθόλου την υποδοχή προσφύγων.

Στη συνέχεια έχουμε τη ψευδο-υποδοχή, για παράδειγμα οι Η.Π.Α. δήλωσαν πως θα δεχθούν μόνο 10.000 πρόσφυγες την ίδια στιγμή που χώρες αρκετά μικρότερες όπως ο Καναδάς ή και το ακραίο παράδειγμα του Λιβάνου θα φιλοξενήσουν 30.000 και 1.000.000 πρόσφυγες αντίστοιχα. Υπάρχει και το παράδειγμα της Δανίας, που παρά τη φαινομενικά ισχυρή οικονομία της και το κοινωνικό κράτος μάλλον δεν θα δεχτεί πρόσφυγες. Όπως επίσης και η Νορβηγία που θεωρείται ένα από τα πιο «ανοιχτά» και φιλικά κράτη ως προς την διαφορετικότητα θα δεχτεί πρόσφυγες αλλά υπάρχει και ένα πρόγραμμα όπου προσφέρει 10.000 κρόνεν (1.000

λίρες Αγγλίας) σε όσους πρόσφυγες επιθυμούν να φύγουν και να μην μείνουν εκεί.

Παρατηρείται λοιπόν ένα αρκετά έντονο συναίσθημα άρνησης βοήθειας με κάποιες εξαιρέσεις (Γαλλία, Γερμανία) που φτιάχνει μια αρκετά ανησυχητική εικόνα ως προς το μέλλον που επιφυλάσσει η Δύση στους πρόσφυγες που έρχονται.

*Εισήγηση στο Φεστιβάλ Άμεσης Δημοκρατίας 2017

Ηχητικά εκδηλώσεων 12ου Αντιεξουσιαστικού Φεστιβάλ Κομοτηνής

Το ηχητικό της 1ης εκδήλωσης:

Το ζήτημα της (αυτο)διαχείρισης των Μ.Μ.Ε. και η πληροφορία ως κοινό αγαθό: Πριν κάποιους μήνες έγινε αρκετή φασαρία στο κεντροπολιτικό σκηνικό για τις λεγόμενες τηλεοπτικές άδειες. Στην ουσία αυτό που κατάφερε η κυβέρνηση ήταν να ξαναμοιράσει την πίτα στους κατόχους των αδειών των μεγάλων τηλεοπτικών μέσων. Το ζήτημα παραμένει: ποιος κατέχει αυτά τα μέσα και παραμένουν στα χέρια εφοπλιστών που μέσα από εκεί κάνουν την καθεστωτική προπαγάνδα και διατρανώνουν τα συμφέροντα τους; Στην παρούσα εκδήλωση θα αναλυθούν όλα τα παραπάνω και το πώς το κοινό αγαθό της πληροφορίας γίνεται έρμαιο της κυριαρχίας, καθώς και πώς μπορεί να οικοδομηθεί και να υλοποιηθεί μια διαφορετική διαχείριση με την κοινωνία να έχει ενεργό ρόλο πάνω σ' αυτή και όχι το κεφάλαιο.

Ομιλητές:

Γιώργος Παπαχριστοδούλου (Δημοσιογράφος)

Τόλης Στασινόπουλος (Περιοδικό Βαβυλωνία)

Παρέμβαση: Παναγιώτης Κούστας (Εκπομπή «Πάγιες και διαρκείς ανάγκες» – ΕΡΤ Χανίων)

Το ηχητικό της 2ης εκδήλωσης:

Η αντιμετώπιση των προσφύγων από τα κράτη και την Ε.Ε. και η απάντηση των κοινωνικών κινημάτων: Το ζήτημα του προσφυγικού αποτελεί ένα από τα κεντρικά ζητήματα των εξελίξεων τα τελευταία σχεδόν 2 χρόνια. Από τότε μέχρι σήμερα ο Δυτικός “πολιτισμός” με πρωτοπόρο την Ε.Ε. έχει συμβάλει μέσα από φράχτες, απελάσεις και απ’ τις συμφωνίες που έχουν υπογραφεί (όπως η συμφωνία Ε.Ε.-Τουρκίας) στον αφανισμό χιλιάδων ανθρώπων. Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ δείχνει μέσω δηλώσεων ότι όλα κυλάνε ομαλά, παράλαυτα οι μαρτυρίες προσφύγων και μεταναστών μέσα από τις εξαθλιωτικές συνθήκες που επικρατούν στα κέντρα “φιλοξενίας” που έχει στήσει το κράτος, φτάνουν και μόνο για να καταλάβουμε τι συμβαίνει ακριβώς. Μέρος της κοινωνίας έδειξε και συνεχίζει να δείχνει την αλληλεγγύη του στους πρόσφυγες είτε με το καλωσόρισμα προσφυγόπουλων στα σχολεία είτε μέσω των καταλήψεων στέγασης και των δομών φιλοξενίας που έχτισε το ίδιο το κίνημα χωρίς τη συνδρομή κάποιου θεσμικού φορέα ή Μ.Κ.Ο.

Ομιλητές:

Σπυρίδων Τζουανόπουλος (Δικηγόρος)

Μαίρη Διακοπούλου (Δομή αλληλεγγύης σε πρόσφυγες και μετανάστες του Ε.Κ.Χ. Μικρόπολις)

Nizar Taara (Δομή αλληλεγγύης σε πρόσφυγες και μετανάστες του Ε.Κ.Χ. Μικρόπολις)

Ramez Shams (Πρόσφυγας)

Εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ | Προσφυγικό: ένας χρόνος από την κοινή δήλωση ΕΕ-Τουρκίας (audio)

Εκπομπή BABYΛΩΝΙΑ.

Κάθε Παρασκευή στις 14:00, στην ERTOPEN.

Αναλύσεις και σχολιασμός... από τα κάτω.

Την Παρασκευή, 31 Μαρτίου 2017 μίλησαν:

- Ο νομικός Σπύρος Τζουανόπουλος για τις αλλαγές που έφερε στο προσφυγικό η συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας στην κατεύθυνση των νέων βιοπολιτικών ρυθμίσεων κάθε πτυχής του βίου, ενώ αναφέρεται στο τι συμβαίνει στα νησιά του Αιγαίου,
- Μέλος της Πρωτοβουλίας Πολιτών “Λιμνοθάλαζα” από το Μεσολόγγι για την αντίθεση των κατοίκων στην κατασκευή μονάδων παραγωγής ενέργειας με καύσιμα βιορευστά στην προστατευόμενη περιοχή της λιμνοθάλασσας,
- Μέλος του Αυτοδιαχειριζόμενου Κυλικείου Νομικής για το διήμερο φεστιβάλ που διοργανώνεται στη Νομική Αθήνας.

Στο μικρόφωνο οι Στέφανος Μπατσής, Γιώργος Καραθανάσης. Δημοσιογραφική υποστήριξη: Γιώργος Παπαχριστοδούλου, Νίκος Ιωάννου.

Ραδιοφωνικά στους 106,7 στα FM για την Αττική, στους 96,5 FM μέσω του εργατικού κέντρου Εύβοιας και μέσω του Ράδιο Ένωση 97,3 FM στην Βοιωτία.

Διαδικτυακά: <https://www.ertopen.com/radio>.

Τα ηχητικά όλων των εκπομπών **εδώ**.

Ρατσισμός: Ένα Πάθος από τα Πάνω | Ζακ Ρανσιέρ

Ζακ Ρανσιέρ

Μετάφραση: Σοφία Παπαγιαννάκη

Ο Ζακ Ρανσιέρ είναι Γάλλος φιλόσοφος. Το παρακάτω κείμενο είναι μετάφραση της ομιλίας του στο Montreuil (93) στις 11 Σεπτεμβρίου 2010, στο συνέδριο "Οι Ρομά και ποιος άλλος;" που εκδόθηκε από την εφημερίδα Mediapart με τίτλο Racisme, une passion d'en haut.

Θα ήθελα να προσθέσω στην ατζέντα της συνάντησής μας κάποιες σκέψεις σχετικά με τον ρατσισμό του κράτους. Αυτές οι σκέψεις αντιτίθενται στην ευρέως διαδεδομένη ερμηνεία κάποιων μέτρων που πήρε πρόσφατα η κυβέρνησή μας από τον νόμο για τις μαντίλες μέχρι τις απελάσεις των Ρομά. Αυτή η ερμηνεία διακρίνει έναν οπορτουνισμό ο οποίος εκμεταλλεύεται τον ρατσισμό και τη ξеноφοβία προς εκλογικό όφελος. Αυτή η υποτιθέμενη κριτική ενισχύει την υπόθεση ότι ο ρατσισμός είναι ένα λαϊκό πάθος, μια φοβισμένη και παράλογη αντίδραση οπισθοδρομικών στρωμάτων του πληθυσμού που δεν μπορούν να προσαρμοστούν στον νέο κινούμενο και κοσμοπολίτικο κόσμο. Το κράτος κατηγορείται ότι έχει αποτύχει στο χρέος του δείχνοντας εφησυχασμένο προς αυτά τα στρώματα. Αλλά αυτή η κατηγορία ενισχύει τελικά τη θέση του κράτους παρουσιάζοντάς το να αντιπροσωπεύει τον ορθολογισμό έναντι του λαϊκού παραλογισμού.

Αυτή η ιδέα, υιοθετημένη από την «αριστερή» κριτική είναι ακριβώς η ίδια που η Δεξιά έχει χρησιμοποιήσει τις τελευταίες δύο δεκαετίες για να εφαρμόσει πολλούς ρατσιστικούς νόμους και διατάγματα. Όλα αυτά τα μέτρα έχουν παρθεί στο όνομα της ίδιας συλλογιστικής: υπάρχουν προβλήματα εγκληματικότητας και

διάφορες φασαρίες από τους μενατάστες και τους χωρίς χαρτιά που μπορεί να προκαλέσουν ρατσισμό αν δεν επιβάλουμε την τάξη. Επομένως, πρέπει να υποτάξουμε αυτή την εγκληματικότητα και τις φασαρίες στην καθολικότητα του Νόμου ώστε να μην δημιουργήθουν αναταραχές με ρατσιστικά κίνητρα.

Αυτό αποτελεί ένα παιχνίδι που παίζεται εξίσου από την Αριστερά και τη Δεξιά, ήδη από τους νόμους του Pasqua-Méhaignerie το 1993. Συνίσταται στην αντίταξη της καθολικής λογικής του ορθολογικού κράτους απέναντι στα κοινά λαϊκά πάθη, με σκοπό να δώσει στις ρατσιστικές τακτικές του κράτους μία πιστοποίηση αντι-ρατσισμού. Είναι καιρός να αντιστρέψουμε αυτό το επιχείρημα και να επισημάνουμε τη συνεργασία ανάμεσα στον κρατικό «ορθολογισμό» που επιβάλλει αυτά τα μέτρα και στο βολικό του άλλο -το αντίπαλο συμπλήρωμά του- το οποίο παρουσιάζεται ως αντίθεση: το λαϊκό πάθος. Στην πραγματικότητα, δεν είναι η κυβέρνηση που δρα υπό την πίεση του λαϊκού ρατσισμού και ενάντια στα αποκαλούμενα «λαϊκίστικα» πάθη της ακροδεξιάς. Το εθνικό συμφέρον (*raison d'etat*) είναι να διατηρεί αυτό το άλλο στο οποίο αναθέτει τη φαντασιακή διαχείριση αυτού που πραγματικά νομοθετεί.

Έχω προτείνει, εδώ και 15 χρόνια, τον όρο ψυχρός ρατσισμός για να ορίσω αυτή την διαδικασία. Ο ρατσισμός που έχουμε στην σημερινή περίπτωση είναι ένας ψυχρός ρατσισμός, μια διανοητική κατασκευή. Είναι πρωτίστως ένα δημιούργημα του κράτους. Έχουμε συζητήσει εδώ για τις σχέσεις του κράτους Νόμου και του αστυνομικού κράτους. Αλλά είναι η ίδια η φύση του κράτους να είναι ένα αστυνομικό κράτος, ένας θεσμός που καθορίζει και ελέγχει τις ταυτότητες, την εγκατάσταση και τον εκτοπισμό, ένας θεσμός μόνιμου κυνηγητού όσων περισσεύουν από αυτές τις ταυτότητες, το οποίο σημαίνει ότι παλεύει και κατά της υπέρβασης της λογικής των ταυτοτήτων που συγκροτούν τη δράση των πολιτικών υποκειμένων. Αυτή η δουλειά γίνεται ακόμα πιο επίμονα από την παγκόσμια οικονομική τάξη. Τα κράτη είναι όλο και λιγότερο ικανά να ματαιώσουν τις καταστροφικές συνέπειες της ελεύθερης κυκλοφορίας του κεφαλαίου για τις κοινωνίες των

οποίων έχουν την ευθύνη. Ακόμη περισσότερο επειδή δεν έχουν και καμία επιθυμία να το κάνουν. Επομένως αναδιπλώνονται σε αυτό που μπορούν, την κυκλοφορία των ανθρώπων. Χρησιμοποιούν ως αντικείμενό τους τον έλεγχο αυτής της άλλης κυκλοφορίας και ως στόχο τους την εθνική ασφάλεια που απειλείται από τους μετανάστες, το οποίο πιο συγκεκριμένα σημαίνει την παραγωγή και τη διαχείριση του αισθήματος ανασφάλειας. Αυτή η δουλειά γίνεται όλο και περισσότερο ο λόγος ύπαρξής τους και το μέσο νομιμοποίησής τους.

Αυτή η χρήση του νόμου εξυπηρετεί δύο βασικές λειτουργίες: μια ιδεολογική που προσφέρει ένα υποκείμενο το οποίο αποτελεί μία συνεχή απειλή για την ασφάλεια και μια πρακτική που συνεχώς αναδιατάσσει τα εσωτερικά και εξωτερικά σύνορα, ώστε να δημιουργεί συνεχώς ασταθείς ταυτότητες, καθιστώντας επίφοβους αυτούς που βρίσκονται εντός να εκπέσουν εκτός.

Η νομοθεσία για την μετανάστευση, αρχικά, σκόπευε στο να δημιουργήσει μια υπο-κατηγορία Γάλλων πολιτών, σπρώχνοντας ανθρώπους που έχουν γεννηθεί σε γαλλικό έδαφος από Γάλλους γονείς να εκπέσουν στην κατηγορία του μετέωρου μετανάστη. Η νομοθεσία για την παράνομη μετανάστευση σκόπευε να κάνει τους «νόμιμους» μετανάστες να εκπέσουν στην κατηγορία αυτών χωρίς χαρτιά. Είναι η ίδια λογική που έχει επιτρέψει την πρόσφατη χρήση της έννοιας «Γάλλος ξένης προέλευσης». Και είναι αυτή η λογική που στοχεύει τώρα στους Ρομά, δημιουργώντας, ενάντια στην αρχή της ελεύθερης μετακίνησης εντός του ευρωπαϊκού εδάφους, μια κατηγορία Ευρωπαίων που δεν είναι πραγματικά Ευρωπαίοι, ακριβώς όπως υπάρχουν Γάλλοι που δεν είναι πραγματικά Γάλλοι. Για να καταφέρει να δημιουργήσει αυτές τις αβέβαιες ταυτότητες το κράτος δεν ντρέπεται για τις αντιφάσεις που προκύπτουν, σαν αυτές που είδαμε με τα μέτρα που αφορούν τους «μετανάστες». Από τη μία, θεσμίζει νόμους υπέρ των διακρίσεων και μορφές στιγματισμού που βασίζονται στην ιδέα της καθολικότητας του πολίτη και της ισότητας απέναντι στον νόμο. Έτσι τιμωρούνται και/ή στιγματίζονται αυτοί των οποίων οι πρακτικές αντιτίθενται σε αυτή την ισότητα και την

καθολικότητα του πολίτη. Αλλά από την άλλη, δημιουργεί εντός αυτής της ιδιότητας του πολίτη διακρίσεις για όλους, όπως αυτή που ξεχωρίζει τους Γάλλους «ξένης προέλευσης». Οπότε, από τη μια όλοι οι Γάλλοι είναι ίδιοι και προσεκτικοί σε όσους δεν είναι, από την άλλη δεν είναι όλοι ίδιοι και προσοχή σε όσους το ξεχνούν!

Ο σύγχρονος, λοιπόν, ρατσισμός είναι προτίστως μία λογική του κράτους και όχι ένα λαϊκό πάθος.

Και αυτή η κρατική λογική υποστηρίζεται κυρίως όχι από, ποιος ξέρει τι, οπισθοδρομικές κοινωνικές ομάδες αλλά από ένα μεγάλο μέρος της ελίτ της διανόησης. Οι τελευταίες ρατσιστικές καμπάνιες δεν ήταν καθόλου δάχτυλος της λεγόμενης «λαϊκίστικης» ακροδεξιάς. Καθοδηγήθηκαν από μια διανόηση η οποία ισχυρίζεται ότι είναι αριστερή, δημοκρατική και κοσμική. Οι διακρίσεις δεν βασίζονται πλέον σε θέσεις περί ανώτερων και κατώτερων φυλών. Επιχειρηματολογεί στο όνομα της πάλης ενάντια στον «κοινοτισμό», για την καθολικότητα του νόμου, την ισότητα όλων των πολιτών απέναντι στον νόμο και την ισότητα των φύλων. Κι εδώ ακόμη δεν φαίνεται να ντρέπεται για τις τόσες πολλές αντιφάσεις: αυτά τα επιχειρήματα χρησιμοποιούνται από ανθρώπους οι οποίοι λίγο έχουν να κάνουν με ισότητα και φεμινισμό.

Στην πραγματικότητα, αυτή η επιχειρηματολογία έχει σκοπό να δημιουργήσει πάνω από όλα ένα αμάλγαμα απαραίτητο για να ταυτοποιηθεί το ανεπιθύμητο: δηλαδή το αμάλγαμα του ξένου, του μετανάστη, του οπισθοδρομικού, του ισλαμιστή, του σοβινιστή και του τρομοκράτη. Η επίκληση στην καθολικότητα λειτουργεί στην πραγματικότητα προς όφελος του αντίθετου: στην εγκαθίδρυση της ισχύς του κράτους διακρίσεων, το οποίο αποφασίζει ποιος ανήκει και ποιος δεν ανήκει στην τάξη αυτών που έχουν το δικαίωμα να βρίσκονται εδώ: στη δύναμη, εν ολίγοις, να χορηγεί και να αφαιρεί ταυτότητες.

Αυτή η δύναμη έχει το επακόλουθό της: την ισχύ να εξαναγκάζει

τα άτομα να είναι αναγνωρίσιμα ανά πάσα στιγμή, να βρίσκονται εντός ενός πανοπτικού ορατού από το κράτος. Αξίζει, από αυτή την οπτική, να επαναθεωρήσουμε τη λύση που βρήκε η κυβέρνηση στο δικαστικό ζήτημα που προέκυψε από την κατάργηση της μαντίλας. Ήταν, όπως είδαμε, δύσκολο να κάνουν έναν νόμο που στοχεύει συγκεκριμένα σε μερικές εκατοντάδες άτομα μιας συγκεκριμένης θρησκείας. Και έτσι η κυβέρνηση βρήκε τη λύση: ένα νόμο που απαγορεύει γενικά την κάλυψη των χαρακτηριστικών του προσώπου σε δημόσιο χώρο, ένα νόμο που στοχεύει την ίδια στιγμή σε μια γυναίκα που φοράει μαντίλα και σε έναν διαδηλωτή που φοράει μάσκα ή φουλάρι. Το φουλάρι καθίσταται έτσι το κοινό σύμβολο του οπισθοδρομικού μουσουλμάνου και του ταραχοποιού τρομοκράτη. Αυτή εδώ η λύση, που υιοθετήθηκε όπως πολλά μέτρα για την μετανάστευση με την καλοπροαίρετη αποχή της «Αριστεράς», είναι μια συνταγή της «δημοκρατικής» σκέψης. Ας θυμηθούμε τους οργισμένους λίβελλους του Νοέμβρη του 2005 ενάντια στους νέους με τις μάσκες και τις κουκούλες που εφορούσαν κάθε βράδυ. Ας θυμηθούμε επίσης πώς ξεκίνησε η υπόθεση Redeker, του καθηγητή φιλοσοφίας που απειλήθηκε από έναν ισλαμιστικό «φειτφά». Η αφορμή του οργισμένου αντιμουσουλμανικού άρθρου του Robert Redeker ήταν η απαγόρευση του... στρινγκ στην πλαζ του Παρισιού. Σε αυτή την απαγόρευση που θέσπισε ο δήμος του Παρισιού, διέγινωσε μια συμπάθεια προς τον ισλαμισμό, προς μια θρησκεία της οποίας το δυνητικό μένος και βία ήταν ήδη δηλωμένα από την απαγόρευση του γυμνισμού. Οι ενδιαφέρουσες συζητήσεις πάνω στη δημοκρατική κοσμικότητα και καθολικότητα κατέληξαν στο βολικό αξίωμα του να είμαστε εξ ολοκλήρου ορατοί στον δημόσιο χώρο, είτε αυτός είναι ο δρόμος είτε η παραλία.

Συνοψίζω: πολύ ενέργεια έχει δαπανηθεί κατά μίας συγκεκριμένης μορφής ρατσισμού -ενσωματωμένης στο Εθνικό Μέτωπο- και μια συγκεκριμένη αντίληψη περί ρατσισμού ως έκφρασης κάποιων «τιποτένιων λευκών» που αντιπροσωπεύουν τα οπισθοδρομικά στρώματα της κοινωνίας. Ένα μεγάλο κομμάτι αυτής της ενέργειας χρησιμοποιήθηκε για να θεσπίσει τη νομιμοποίηση μιας καινούριας μορφής ρατσισμού: τον ρατσισμό του κράτους και τον

ρατσισμό της «αριστερής» διανόησης. Ήρθε μάλλον ο καιρός να ανακατευθύνουμε τη σκέψη και τον αγώνα ενάντια σε μία θεωρία και πρακτική του στιγματισμού, της επισφάλειας και του αποκλεισμού που σήμερα συγκροτούν έναν ρατσισμό από τα πάνω: μία λογική του κράτους και ένα πάθος της διανόησης.

Δείτε επίσης: Ο Ζακ Ρανσιέρ στο B-fest 2017 – Πλατφόρμα Δημόσιου Διαλόγου

Refugees : Human mobility between past and present (part 2)

Claudia Moatti

(Université de Paris 8 and University of Southern California)

Part 1 available [here](#).

Patterns of coexistence

One of the major problems with the influx of refugees and migrants is therefore that of their legal integration (what status to grant: foreign resident or citizen?), and of their social condition: what financial protection, what formation, what job opportunities?

The openness of the community to the Other, whether an “absolute stranger”, whose background is unfamiliar, or a “relative stranger”, who comes from a place with preexisting ties and agreements, according to the distinction by Jacques Derrida, has had a long history. Works of literature since the *Odyssey* and Greek tragedies like *Oedipus at Colonus* have continuously wrestled with the issue, presenting a broad

typology of the various possible choices (assimilation, ghettoization, exclusion, and discrimination). Legal categories also expressed these possibilities, ranking different kinds of foreigners and migrants and distinguishing them from the locals, thus showing the place assigned to them in language.

Unlike contemporary societies, national and territorial, where the word « foreign » always takes the same meaning (referring back to the non-national), the notion of the foreigner was uncertain in previous societies, where there were various forms of foreignness. The meaning varies according to the political systems, and even within the same society, it could vary from one era to another. In other words, the status of the Other was constantly being defined and redefined. Moreover, the foreigner was not necessarily the one who came from elsewhere,, but one whose origin was unknown – bastards, for example – or he who had no social networks and therefore no authority – like the *miserabiles* of Italian cities in the early modern period[1].

However, the central question raised in all societies is with whom to share common space and common goods. The response may have to do with the political structures: community size, degree of centralization, cultural unity, administrative development ... but also with circumstantial conditions: like famines, religious, political, economical crises, wars – that is to say, the actual state of a society.

This last point seems essential. Let us return to our example about the Goths who in 376 CE knocked on the doors of the Roman Empire, with women and children, seeking asylum under pressure from the Huns. They were very similar to the Syrians fleeing Daech and Assad, and the Somalis fleeing Dadaab. But the Roman Emperor hesitated before accepting, and then the Roman officials were so disorganized, corrupt, ineffective that the Goths revolted: the war broke and Rome experienced a bitter defeat.

The example deserves reflection: Rome before this episode extensively practiced the integration, forced or voluntary, of foreign peoples. But in 376, that policy no longer worked. And one reason is that the Empire itself was fragile and disorganized, and that it was more and more closed, beginning a century earlier a process of reification of Romaness and of defining Roman identity against that of others, whether Persians, Manicheans, or heretics, etc.

Isn't it what is happening now similar? European identity is reified, it closes, and rejects the Other ... In the media and all public places, it is all about "the crisis of migrants" but the crisis concerns also the host societies.

The security measures and the widespread panic is reflected in language (invasion, crisis, hotspots). It is also found in the spectacular images and the exaggerated figures, and in the increasing role of Frontex (the European agency for the regulation and supervision borders). Likewise, this finds expression in the haggling over migrants between England and France, which resulted in setting up the Camp of Calais, and between Europe and Turkey, and with Morocco, and previously with Libya. So too does the construction of walls. All these procedures have shown the inability of national governments and the European Union to plan and organize the movement of people, even though the High Commissioner of the Refugees gave early and repeated warnings when between 2011 and 2014 Turkey and Lebanon absorbed massive numbers.

Economic arguments in support of limiting entry to refugees also testify to the precarious state of the Europeans, and finds expression in the slogans often used by populist parties such as "our boat is full" even if it is the migrants who are shipwrecked. Or, as former

French minister Rocard used to say, "we cannot accommodate all the misery of the world.". Words like "saturation" and "density" are so familiar to those who remember the Evian

Conference in July 1938 organized by Roosevelt to address the problem of Jewish refugees, of German and Austrian origin. At that conference which brought together 32 countries (9 European and 20 Latin American), representatives were incapable of taking any concrete decision, arguing over quotas[2].

The economic threat expressed by quotas is indeed not an objective phenomenon and the figures are disputed: it is necessary in these arguments to distinguish fantasies and fears from reality. It is clear that mass immigration can only be resolved if *everyone* is concerned – for example if every member of the European Union participate; and that Asylum policies do not entail just the philosophical question of sharing, but they also reflect the immediate interests of societies. The Roman Empire (until the third century) and the Ottoman Empire, both non-ethnic states, some Italian cities like Livorno in the 15th-16th century, and the Netherlands and Germany in the 17th derived great economic profits from the welcoming of migrants. Some used them to cultivate fallow lands, to defend border areas, and to serve in the military as deportees worked for all the dominant powers across history. Other countries benefited from a transfer of knowledge and wealth. In return, host countries provided stability to these people in the form of citizenship or protected status.

Yet the cost of this policy was sometimes enormous, particularly in demographic terms. After the revocation of the Edict of Nantes, in October 1685, which made Catholicism the only official religion of France, around 200,000 French Protestants fled to Switzerland, the United Provinces, to the British Island and to Protestant Germany[3]. Geneva tripled its population in the 1680s; and to take a final example 34 million immigrants reached the United States between 1810 and 1921[4]!

Of course, there were always voices that opposed the arrival of so many migrants and still others who recalled a tradition

of integration. In fact, the reception of migrants has a great deal to do with the imaginary, that is to say, with the self-image of a society and its vision of the world, its ideals, and its values. About the possible settlement of the Goths in Thrace before the war, Greek rhetorician Themistius argued: "Philanthropy triumphs over destruction[...] It is said that already the barbarians transform their iron spades and sickles, and they cultivate the fields. So soon we will see the Scythians not be called barbarians but Romans. Soon we will see such companions, living in our community, to our table, in military expeditions and contribute to tax." [5] Themistius expresses in fact three ideas: the superiority of solidarity over closure, the usefulness of migrants; and the possibility of making foreigners into fellow citizens sharing duties and privileges.

Living together shapes culture as much as it is shaped by it.

Today anxiety towards migrants reflects a crisis of identity of the host societies, their fear of losing their values, their civilization. But can we integrate only those who are similar to us? We must get out of the terms in which the immigration debates enclose us, the choice between basing our attitude not on culture but on "sharing the common" [6] or defending our fixed identity [7]. The first position too easily forgets the importance of culture, language, history; the second reifies identity. Let's accept the changes that come from mobility like those that come from technology transfers, and defend the values that we consider universal – the status of women, the protection of children, to name but these. These values will actually be strengthened and defended by integrating migrants, who are, once again, not invaders or colonizers, but exiles fleeing barbarism.

Now is Europe changing today?

There is always a plurality of competing discourses. Along with the discourse on national identities, there has existed

throughout history a “European principle of circulation,”[8] which re-emerged from time to time. This discourse was articulated during the Enlightenment, when European societies conceived of the movement of people and goods as a necessary exchange, and again in the nineteenth century when Europe welcomed revolutionaries expelled from their countries while labor migration developed on a larger scale across the Atlantic[9]. But these movements were supported by civil society. However, in the late nineteenth, and especially during the First World War, liberal migration policies were rejected, and the States seized upon the issue of migration[10]. From then on and throughout the twentieth century, the principle of nationality has permanently removed all cosmopolitan ideas, even as the number of migrants increased. The European Union has only reproduced the same national idea on a large scale, while disempowering member states.

The current situation is thus a continuation of the challenging facing European construction with on one side a free trade area and on the other border closures. It is a continuation of the great reversal that I mentioned at the beginning of this article, which led to the crushing of the human. It is also a continuation of the history of a Europe that has never really accepted otherness.

It is not enough to say that the new security discourse only helps to hide the profound responsibility of European states in the crisis of the Middle East and in the rise of extremist groups within populations born in Europe. We do not need guilt to practice inclusion.

Rather, we should develop an alternative discourse to Neoliberalism, a project of a democratic society that enables citizen action. When citizens are in control of their destiny, when they feel capable of shaping their world, they are not afraid of the Other, and they even recognize the courage of those fleeing persecution, as Harry Truman said in 1952[11].

It is a lesson that can be drawn from the actual action of citizens who help and interact with migrants in opposition to the law.

Besides “the moral imperative to save lives” and to preserve the integrity of the bodies and of the minds of human beings, it seems better, as François Crépeau suggested, to organize mobility than resist it. It is better to open legal channels for migration and facilitate the movement of people in order to create fluidity, which was so successful in ancient times. The choice before us is twofold: either close borders and create mafias and violence, revolt and dehumanization; or bring protection and co-responsibility, negotiation and above all dialogue. In my view, this last choice is the only way to retain in our globalized societies a sense of our own humanity.

NOTES:

[1] Simona Cerutti, *Étrangers. Étude d'une condition d'incertitude dans une société d'Ancien Régime*, Paris, Bayard, 2012.

[2] And creating the “Comité intergouvernemental pour les réfugiés” (CIR). See Greg Robinson « Le Projet M de Franklin D. Roosevelt : construire un monde meilleur grâce à la science... des races », in *Critique internationale* 2/2005 (n° 27), p. 65-82.

[3] Philippe Joutard, “Réseaux huguenots et espaces européens”, in *Revue de Synthèse. Circulation et cosmopolitisme en Europe*, dir. H.Asséo, 2002, tome 123, p.111-129: p. 111.

[4] Hans Magnus Enzenberger, *Die Grosse Wanderung*, Francfort, 1992, p. 26.

[5] *Oration* XVI.211-212

[6] Jay Walljasper, *All That We Share. A Field Guide to the Commons*, December 2010
(<https://dlc.dlib.indiana.edu/dlc/bitstream/handle/10535/6687/all%20that%20we%20share.pdf?sequence=1>)

[7]Garrett Hardin, *The Immigration Dilemma. Avoiding the Tragedy of the Commons*, Washington, DC, 1995

[8] Daniel Roche, "Voyages, Mobilité, Lumières", in *Revue de Synthèse. Circulation et cosmopolitisme en Europe*, dir. H.Asséo, 2002, tome 123, p. 17-36: p.19.

[9] Dick Hoerder, *Cultures in Contact. World Migrations in the Second Millenium*, Duke University Press, 2002, p.277 ff.

[10] Karl Bade, *Europa in Bewegung: Migration vom späten 18. Jahrhundert bis zur Gegenwart*, Munchen, 2000, p. 292ff.

[11] Against the *Immigration and Nationality Act* (Mac Carran-Walter Act) which aimed at limiting the European immigration, Truman said: « we do not need to be protected against immigrants from these countries ; on the contrary we want to stretch out a helping hand, to save those who have managed to flee from Europe, to succor those who were brave enough to escape from barbarism ». The same Truman had send bombs on Hiroshima and Nagasaki seven years before.

The text is transcribed version of Claudia Moatti's speech during B-fest 5 in Athens, Greece.

Video from the same speech:

[youtube id="fwo0N0nocae"]

Τραύμα/Τρόμος: Η Διαλεκτική της Αλογης Βίας στη Μέση Ανατολή

Νικόλας Κοσματόπουλος*

Ήταν μια ζεστή μέρα του Ιουλίου 2008. Στις τηλεοράσεις και τα

ραδιόφωνα του Λιβάνου κυριαρχούσε η περίφημη ανταλλαγή αιχμαλώτων και νεκρών μαχητών μεταξύ του Ισραήλ και της Χεζμπολάχ, της αυτο- αποκαλούμενης Αντίστασης. Η ανταλλαγή, με διαμεσολαβητή την γερμανική κυβέρνηση, περιελάμβανε από την μια μεριά τις σορούς δύο Ισραηλινών στρατιωτών, που είχαν σκοτωθεί κατά την εισβολή του Ισραήλ στον Λίβανο το καλοκαίρι του 2006, κι από την άλλη 4 μαχητές της Χεζμπολάχ, που αιχμαλωτίστηκαν το 2006, και τα απομεινάρια των σορών 199 μαχητών και μαχητριών της Αντίστασης, τα οποία είχε στην κατοχή του το Ισραήλ από το 1980 ως το 2006, καθώς και μερικά ζωντανά μέλη του Λαϊκού Απελευθερωτικού Μετώπου της Παλαιστίνης, φυλακισμένων για «τρομοκρατία» από το 1979.[1]

Εκείνη την ημέρα, μαζί με χιλιάδες άλλους Λιβανέζους και Παλαιστίνιους που ήρθαν με λεωφορεία, ταξί κι αυτοκίνητα, βρέθηκα στο ορεινό χωριό της καταγωγής της για την κηδεία της Σαναά Mehaidlī – η οποία λάμβανε χώρα 21 χρόνια μετά τον θάνατό της. Τα απομεινάρια της Σαναά ήταν ανάμεσα σε εκείνα των 199 μαχητών. Για το λάβαρο με το οποίο θα κηδευτεί η Σαναά ξεσπάει μια μάχη με πυροβολισμούς μεταξύ μελών της Αμάλ, της πολιτικής οργάνωσης που συνεργάζεται με την Χεζμπολάχ στη βουλή και την αντίσταση (αλλά με αισθητά μικρότερη κοινωνική αποδοχή) και του SSNP, του συριακού σοσιαλιστικού εθνικού κόμματος (κύριου εκφραστή του αντι-αποικιοκρατικού αραβικού πατριωτισμού). Η μάχη δεν στερείται συμβολισμών: το άψυχο κορμί της πρώτης γυναίκας αντι-κατοχικής βομβίστριας διεκδικείται από το ανερχόμενο πολιτικό Ισλάμ και τον περιθωριοποιημένο αραβικό εθνικισμό.

Δίπλα στον τάφο της τρεις αποσβολωμένες γυναίκες, τρεις γενιές γυναικών, η γιαγιά, η κόρη και η εγγονή, κοιτάνε με μάτια που γυαλίζουν το φέρετρο να κατεβαίνει στη γη, χωρίς να βλεφαρίσουν ούτε μια φορά.

Κοσμικές βομβίστριες

Στις 9 Απριλίου 1985, η δεκαεξάχρονη τότε Σαναά Mehaidlī ανατινάζεται μέσα στο Peugeot της προσεγγίζοντας ένα φυλάκιο

του στρατού κατοχής κοντά στην πόλη Τζεζίν στον νότιο Λίβανο παίρνοντας μαζί της Ισραηλινούς στρατιώτες. Θεωρείται η πρώτη επίθεση αυτοκτονίας που πραγματοποιείται από γυναίκα στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Η Σαναά ήταν μέλος του κοσμικού Συριακού Σοσιαλιστικού Πατριωτικού Κόμματος, το οποίο μαζί με την ισλαμική Χεζμπολάχ και το Κομμουνιστικό Κόμμα του Λιβάνου πολεμούν την ισραηλινή κατοχή την περίοδο 1982-2000.

Ωστόσο, η γυναικεία αντίσταση στη σιωνιστική κατοχή της Παλαιστίνης και του Λιβάνου πάει αρκετά πιο πίσω, με πολλούς τρόπους και μεθόδους. Για παράδειγμα, στις 29 Αυγούστου 1969 η Leila Khaled, νεαρή ακτιβίστρια του PFLP (Λαϊκού Μετώπου για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης), ηγείται της αεροπειρατείας της πτήσης TWA 840 από τη Ρώμη για το Τελ Αβίβ και με τα όπλα επιβάλλει την εκτροπή του Boeing 707 προς τη Δαμασκό. Σύμφωνα με ορισμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης, η ηγεσία του PFLP πίστευε ότι ο Γιτζάκ Ράμπιν, τότε Ισραηλινός πρεσβευτής στις Ηνωμένες Πολιτείες, θα ήταν στο σκάφος, αλλά αυτός δεν ήταν. Η Khaled ισχυρίζεται ότι διέταξε τον πιλότο να πετάξει πάνω από τη Χάιφα για να μπορέσει να δει τη γενέτειρά της από την οποία είχε εκτοπιστεί το 1948 μαζί με άλλους 400.000 πρόσφυγες. Δεν θα ξαναγυρνούσαν ποτέ.

Στις 10 Μαρτίου του 1995 –και πάλι στον κατεχόμενο Νότιο Λίβανο–, αυτοκίνητο γεμάτο με εκρηκτικά ανατινάζεται σκοτώνοντας 12 Ισραηλινούς στρατιώτες και τραυματίζοντας άλλους 14. Το σώμα νεαρής γυναίκας βρίσκεται ανάμεσα στα ερείπια του αυτοκινήτου. Τα χρόνια μεταξύ του 1985 και του 1995 μαρτυρούν σημαντική υπεροχή των κοσμικών οργανώσεων στις επιθέσεις αυτοκτονίας από γυναίκες, με εφτά σε σύνολο εννέα. Πέντε επιθέσεις πραγματοποιούνται από τα μέλη του SSNP (μεταξύ των οποίων οι γυναίκες Σαναά Mehaidli, Ibtissam Harb, Miriam Khaierdin, Norma Abi Χασάν), μία από το λιβανέζικο κόμμα Μπάαθ και μία από το Κομμουνιστικό Κόμμα του Λιβάνου.

Από τότε και για κάποια χρόνια, οι γυναίκες φαίνεται να εξαφανίζονται από το προσκήνιο: τουλάχιστον μέχρι το 2002, όταν, στις 27 Ιανουαρίου, η Wafa Idris εκτελεί αποστολή

αυτοκτονίας. Όμως το πλαίσιο της δράσης έχει αλλάξει: δεν είναι πλέον ο Νότιος Λίβανος, αλλά η καρδιά της Ιερουσαλήμ (Jaffa Road). Μα και πάλι η μήτρα της επίθεσης είναι κοσμική, αφού η επίθεση οργανώνεται από την πολιτοφυλακή Τανζίμ, παρακλάδι της Φατάχ.

Αλληλλεγύη α λα καρτ

Στον Λίβανο, η Σαναά Mehaidli, οι γυναίκες και οι άντρες της Αντίστασης συντέλεσαν τα μάλα στην κατάρρευση της κατοχής και την τελική αποχώρηση των στρατευμάτων του Ισραήλ από τον Νότιο Λίβανο τον Μάιο του 2000. Ήταν η πρώτη φορά που η επεκτατικότητα του πιο ισχυρού στρατού στην περιοχή ανακόπτεται μέσα από μια παρτιζάνικη αντίσταση, η οποία συνδυάζει στοχευμένες στρατιωτικές δράσεις και μαζική κοινωνική αλληλλεγύη, χωρίς και πέρα από το κεντρικό κράτος, αρκετές φορές μάλιστα ενάντια σε αυτό, όπως το Μάιο του 2008, όταν η λιβανέζικη κυβέρνηση προσπάθησε να καταλύσει το μυστικό δίκτυο τηλεπικοινωνιών της Χεζμπολάχ.

Ίσως όμως η συμβολή της Σαναά, της Λέιλα και των άλλων γυναικών της Αντίστασης να είναι σημαντική απέναντι σε μια ακόμα πιο βαθιά κατοχή ιδεολογικού, αν όχι, ιδεοληπτικού τύπου: την κατοχή των εμπειρικών εννοιών, των κυρίαρχων αφηγήσεων, των νοητικών και ηθικών σχημάτων, τα οποία μεσολαβούν, φιλτράρουν και συχνά καθορίζουν το πώς κατανοούμε (ή δεν κατανοούμε) τη βία και την πολιτική στην Μέση Ανατολή και αλλού.

Έχουν λοιπόν σημασία αυτές οι ιστορίες και βιογραφίες της Αντίστασης ακριβώς επειδή δεν χωράνε, δεν βολεύονται στα κυρίαρχα αναλυτικά σχήματα – που θέλουν π.χ. τον βομβιστή αυτοκτονίας να είναι άντρας, νέος, τζιχαντιστής, με τη γυναίκα σπίτι μόνη με τα παιδιά.

Ακόμα μεγαλύτερη σημασία έχει ίσως να αναρωτηθούμε γιατί και πώς η βομβίστρια αυτοκτονίας εξαφανίζεται από τις επίσημες αφηγήσεις για την μεσανατολική βία – παρ' όλο που ακόμα και το

2002, στο πλαίσιο της δεύτερης Ιντιφάντα, γυναίκες-μέλη κοσμικών απελευθερωτικών οργανώσεων εκτελούν επιθέσεις αυτοκτονίας ενάντια στην ισραηλινή κατοχή της Δυτικής Όχθης.

Ποιες ηγεμονικές αναγνώσεις μεσανατολικής βίας εντάσσουν αναφανδόν τις γυναίκες στα άβουλα θύματα της βίας; Άβουλα θύματα τόσο της άλογης και αλόγιστης βίας του πολέμου όσο και της πατριαρχικής βίας, της εκπορευόμενης από την πολιτιστική καθυστέρηση των αντρών τους.

Έχει σημασία να αναρωτηθούμε επίσης ποιες ηγεμονικές αναγνώσεις υπαγορεύουν ότι η απελευθέρωση αυτών των γυναικών, των εσαεί θυμάτων, μπορεί να συντελεστεί μονάχα είτε μέσα από τις δυτικές πρακτικές ανθρωπίνων και γυναικείων δικαιωμάτων (για τους απανταχού φιλελεύθερους) ή τον αγώνα για την κοσμική ουτοπία (για τους ριζοσπάστες αριστερούς και αναρχικούς). Ποιες ηγεμονικές αναγνώσεις επιβάλλουν τη διάκριση μεταξύ κοσμικής και θρησκευτικής αντικατοχικής βίας ως όρο αναγκαίο και ικανό για την παροχή και εκδήλωση αλληλεγγύης σε όσους αγωνίζονται για την ελευθερία όπως αυτοί την καταλαβαίνουν;

Τελικά, πώς οι ίδιες οι πρακτικές των κινημάτων αντίστασης στην κατοχή και τη μισαλλοδοξία μάς βοηθούν να κατανοήσουμε και να αντισταθούμε στην άλλη κατοχή, την κατοχή των ηθικών και νοητικών μας σχημάτων από αποικιοκρατικές, ρατσιστικές, σεξιστικές και ισλαμοφοβικές αντιλήψεις, που μπορεί αρκετά συχνά να είναι καλυμένες με φιλελεύθερους, αριστερούς ή ακόμα και με αντιεξουσιαστικούς μανδύες;

Οι ερωτήσεις αυτές έχουν ιδιαίτερη σημασία όχι μόνο γιατί η ισλαμοφοβία και ο ρατσισμός εξαπλώνονται σαν λαίλαπα στη Δύση και την Αριστερά της, αλλά κι επειδή η Ροτζάβα είναι το πρώτο μεσανατολικό κίνημα αντίστασης, που απολαμβάνει αμέριστη υποστήριξη από την Αριστερά και την αντι-εξουσία στον Δυτικό κόσμο, μετά ίσως από 30 ολόκληρα χρόνια και την πρώτη παλαιστινιακή Ιντιφάντα!

Πώς μπορούμε να εξηγήσουμε αυτό το 30ετές χάσμα αλληλεγγύης,

συνεργασίας και αλληλομάθησης; Γιατί, με άλλα λόγια, απορρίπτουμε την αλληλεγγύη αλλά και τη δυνατότητα να διδαχτούμε από μη-κοσμικές μορφές αντίστασης, παρ' όλη την αποδεδειγμένη δυνατότητά τους να συνδυάσουν απελευθερωτική δράση και κοινωνική αλληλεγγύη, όπως η λιβανέζικη Χεζμπολάχ;

Ισχυρίζομαι ότι απαντήσεις για τα ερωτήματα αυτά μπορούν να ψηλαφηθούν στην «απο-παγκοσμιοποίηση» της αλληλεγγύης, της αλληλοκατανόησης και της συννενοήσης μεταξύ αντι-αποικιοκρατικών κινήματων στον Παγκόσμιο Νότο, από τη μια, και των αντι-καπιταλιστικών κινήματων στον Βορρά, από την άλλη, που συντελέστηκε από το 1980 και μετά.

Ασφάλεια/Συμπόνια: Γενεαλογίες απολιτικής βίας

Η βία είναι η μαμή της ιστορίας, ισχυρίστηκε ο Μάρξ. Ωστόσο, για να διαμορφώσουμε μια πρώτη απάντηση σε αυτές τις ερωτήσεις, που έθεσα παραπάνω, ίσως να πρέπει να αναποδογυρίσουμε τη ρήση: *Η ιστορία είναι η μαμή της βίας*. Ή, πιο περιφραστικά, η ιστορία είναι η μαμή (που ανέδειξε τη συμπόνια, από τη μια, και την ασφάλεια, από την άλλη, σε ηγεμονικά κι αλληλοσυμπληρούμενα νοητικά και ηθικολογικά σχήματα, τα οποία οργάνωσαν κι ακόμα οργανώνουν την ανάλυση) της βίας (στη Μέση Ανατολή).

Η συμπόνια και η ασφάλεια, με τα συναισθηματικά απότοκά τους, το τραύμα και τον τρόμο, υπήρξαν τα ηγεμονικά φίλτρα κατανόησης και προσέγγισης της μεσανατολικής βίας από το '80 και μετά, αλλά και οι βασικοί άξονες παρέμβασης με στόχο την ειρήνευση, στην οποία αφιερώθηκαν στρατιές ειδικών κι οργανισμών, ποταμοί κονδυλίων και τεχνολογιών, πληθώρα δογμάτων και θεωριών.

Πολιτικά μιλώντας, ίσως να έχει ενδιαφέρον να σημειώσουμε ότι από τη μια η οργανωμένη παγκόσμια συμπόνια στα θύματα του πολέμου υπήρξε πεδίο δόξης λαμπρόν για πρώην αριστερούς και μαοϊκούς στην Δύση, οι οποίοι αποκήρυξαν τον σοσιαλισμό ειδικά μετά τις μαζικές γενοκτονίες φιλικών καθεστώτων στην Ασία

(Βιετνάμ, Καμπότζη) και την αποκάλυψη των ρωσικών γκουλάγκ. Από την άλλη πλευρά, η παγκόσμια εκστρατεία για την ασφάλεια υπήρξε στην αρχή η οργανωμένη απάντηση απέναντι στην απώλεια της Δυτικής κυριαρχίας στις πηγές ενέργειας της Μέσης Ανατολής την περίοδο της απελευθέρωσης από την αποικιοκρατία και ειδικά μετά την πετρελαϊκή κρίση του 1973.

Στην πρώτη περίπτωση, σοκαρισμένοι από τις παράπλευρες απώλειες στο κυνήγι της πολιτικής ουτοπίας στον τρίτο κόσμο, πολλοί κοσμικοί επαναστάτες της Δύσης στράφηκαν στον ουμανισμό και επικεντρώθηκαν στο να σωθούν ζωές στον ίδιο κόσμο, χωρίς να παίρνουν πολιτική θέση και ανεξάρτητα από το εκάστοτε πλαίσιο της βίας – εκτός βέβαια από το Αφγανιστάν, όπου οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα πχ συντάχθηκαν ανοιχτά με την αμερικανική πολιτική στήριξης στους μουτζαχεντίν ενάντια στους Σοβιετικούς.

Ο Ισραηλινός αντισιωνιστής συγγραφέας Εγιάλ Βάιτμαν αφηγείται: Λεγεώνες δυτικών διανοούμενων που είχαν υποστηρίξει την αντίσταση στην Αλγερία και στο Βιετνάμ τώρα κατήγγειλαν την άλλοτε ματαιότητα και τον αφελή ρομαντισμό τους. Οι άνθρωποι του τρίτου κόσμου, είπαν, δεν είχαν επωφεληθεί αρκετά από τον ευρωπαϊκό Διαφωτισμό. Η αντίστασή τους στην αποικιοκρατία είχε εκθρέψει έναν βάρβαρο και ξενοφοβικό αντι-Δυτισμό, έναν αντι-δημοκρατικό φανατισμό και τη μισαλλοδοξία (των οποίων κλασικό παράδειγμα είναι ο περίφημος «ισλαμοφασισμός»), όλα ντόπια προϊόντα που δεν είχαν τίποτα να κάνουν με τον πολιτισμό του λευκού αντρός.

Στη δεύτερη περίπτωση, το δόγμα της εθνικής ασφάλειας προωθήθηκε από τις αμερικανικές πολιτικές, στρατιωτικές και οικονομικές ελίτ ως μέσο για τη διοχέτευση των πετροδολαρίων από τα αραβικά και ιρανικά χέρια πίσω στις δυτικές τσέπες μέσα από την αγορά υπερσύγχρονων οπλικών συστημάτων και τον ανταγωνισμό των αραβικών κρατών, όπως υποστηρίζει ο καθηγητής Μεσανατολικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια Τίμοθυ Μίτσελ. Η ασφάλεια υπήρξε επαγγελματικό πεδίο δόξης λαμπρόν και οργανωτική μήτρα ακραίων συντηρητικών πολιτικών και

ακτιβιστών στην Αμερική, το Ισραήλ, τη Βρετανία και αλλού στη Δύση. Απογοητευμένοι από την ιδεολογική ηγεμονία της Αριστεράς στα πανεπιστήμια μετά το '68, που δεν βοηθούσε στην προώθηση της ιδεολογικής τους ατζέντας, και στριμωγμένοι από τα αντι-αποικιοκρατικά κι εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα στον Παγκόσμιο Νότο, οι οπαδοί της ασφάλειας στράφηκαν στον στρατό, στις υπηρεσίες ασφαλείας, τα μαζικά μίντια και τις δεξαμενές σκέψης, οι οποίες ήταν ελεγχόμενες από τη βιομηχανία όπλων, τις εταιρείες τεχνολογιών ασφάλειας κι άλλους παρόμοιους φορείς.

Η παγκοσμιοποίηση της συμπόνιας στο πλαίσιο μιας νέας γενεαλογίας της βίας ως παρελθοντικού τραύματος σήμαινε τη νοητική ανάλυση της ανθρωπότητας με βάση την εικόνα του θύματος. Από αρχικό συναίσθημα η συμπόνια οργανώθηκε σε ανθρωπιστικές υποδομές ανά τον κόσμο. Από την άλλη, η παγκοσμιοποίηση της ασφάλειας στο πλαίσιο μιας νέας γενεαλογίας της βίας ως μελλοντικού τρόμου σήμαινε τη νοητική ανάλυση της ανθρωπότητας με βάση της εικόνα του θύτη. Από αρχικό συναίσθημα η ασφάλεια οργανώθηκε σε αντι-τρομοκρατικές υποδομές, κρατικές και μη, ανά τον κόσμο.

Πάρα τις απολίτικες διακηρύξεις, η βιομηχανία της συμπόνιας γεννήθηκε μέσα από την ιδεολογική μήτρα του δυτικού φιλελευθερισμού, στις παρυφές του οποίου συναντήθηκε με τη βιομηχανία της ασφάλειας. Γιατροί και ανθρωπιστές δρούσαν με βάση τη συμπόνια για τα θύματα, ενώ στρατηγοί και μιλιταριστές δρούσαν με στόχο την καταπολέμηση του τρόμου. Αυτά τα πεδία δύσκολα τα ξεχωρίζει κανείς στο πεδίο των μαχών σήμερα. Ανθρωπιστικές οργανώσεις συχνά έχουν την ίδια ρητορική με τις στρατιωτικές επιχειρήσεις, που γίνονται συχνά στο όνομα της υπεράσπισης των ανυπεράσπιστων πληθυσμών, όπως στη Λιβύη, το Αφγανιστάν και αλλού.

Στο πλαίσιο της θεωρίας, η δουλειά της Hannah Arendt για τον ολοκληρωτισμό ήταν από τις πιο σημαντικές συνεισφορές σε μια πρακτική κατανόησης και οργάνωσης της παγκόσμιας σκέψης που έγινε γνωστή στα νεότερα χρόνια του Ψυχρού Πολέμου ως «αντι-

ολοκληρωτισμός». Αυτή η αντίληψη έχει βοηθήσει σε μια πολύπλευρη πολιτική μετατόπιση μέσα στην Αριστερά και παραπέρα, η οποία προωθείται κυρίως στην μετα-'68 περίοδο και κατά την οποία «Δυτικοί ριζοσπάστες» στρέφουν το επίκεντρο της πολιτικής τους δέσμευσης στην καταπολέμηση ολοκληρωτικών καθεστώτων σε όλο τον «δεύτερο» και τον «τρίτο» κόσμο. Γι' αυτούς τους πρώην μαρξιστές, η «γενική αντίφαση» δεν ήταν πλέον μεταξύ εργασίας και κεφαλαίου, αλλά μεταξύ δημοκρατίας κι ολοκληρωτισμού. Σε αυτό το σχήμα, η έμφαση στην παθητική και αντι-πολιτική, σχεδόν θρησκευτική διαλεκτική των θυμάτων και των θυτών αντικαταστέει την ταξική διαλεκτική μεταξύ του προλεταριάτου και της αστικής τάξης, γράφει ο Βάιτμαν.

Η κυρίαρχη διάκριση θύματος-θύτη, και η κριτική της βίας στο όνομα της συμπόνιας και της ασφάλειας, την οποία σχεδίασα πολύ αχνά εδώ, φαίνεται να δικαιώνει την Αρεντική αντίληψη για τη θεμελιώδη διάκριση μεταξύ βίας και πολιτικής, χωρίς απαραίτητως να συμμερίζεται την κριτική της ανάλυση για τον καπιταλισμό.

Όσο οι διανοούμενοι και ακτιβιστές στον Βορρά αναδείκνυαν το θύμα της βίας ως το κατεξοχήν απο-πολιτικοποιημένο υποκείμενο, το οποίο έπρεπε να σωθεί πάση θυσία και πέρα από οποιαδήποτε πολιτική ένταξη, τόσο εντρυφούσαν στην ανάδειξη του θύτη ως του κατεξοχήν απο-πολιτικοποιημένου υποκειμένου το οποίο έπρεπε με κάθε τρόπο να πολεμηθεί πέρα και ανεξάρτητα από όποιο πολιτικό πλαίσιο. Με αυτήν την έννοια, η ανάδειξη π.χ. της θρησκείας (και ειδικά του Ισλάμ) ως της αποπολιτικοποιημένης-πολιτιστικής μήτρας παραγωγής άβουλων θυμάτων και άλογων θυτών φέρνει κοντά και ενώνει ουμανιστές και ασφαλειολόγους, στην αμέριστη αλλά και πατερναλιστική συμπάθειά τους στο θύμα και την απέραντη αλλά και παθιασμένη αντιπάθεια τους στον θύτη. Μαζί και οι δύο στερούν από το θύμα και τον θύτη την πολιτική υπόσταση μέσα από τη μετατροπή τους σε παθολογικά όντα, είτε λόγω του παρατεταμένου τραύματος είτε λόγω του παράλογου τρόμου.

Η Χεζπολάχ, η Παλαιστινιακή Αντίσταση, οι αραβικές εξεγέρσεις,

οι συριακές πολιτοφυλακές και η Ροτζάβα απαντούν με διαφορετικούς τρόπους στο δίπολο τραύμα-τρόμος και την εκστρατεία αποπολιτικοποίησης της βίας στη Μέση Ανατολή. Αλλά σε αυτό το ζήτημα θα χρειαστεί να επανέλθουμε...

Βιβλιογραφία:

- Arendt, Hannah. *The origins of totalitarianism*. Vol. 244. Houghton Mifflin Harcourt, 1973.
- Mitchell, Timothy. *Carbon democracy: Political power in the age of oil*. Verso Books, 2011.
- Weizman, Eyal. *The least of all possible evils: Humanitarian violence from Arendt to Gaza*. Verso Books, 2011.

[1] Ανάμεσα στους απελευθερωθέντες ήταν κι ο Σαμίρ Καντάρ, καταδικασμένος και φυλακισμένος για δολοφονίες ομήρων κατά μια πολεμική επιχείρηση στο Ισραήλ το 1979 σε ηλικία 19 ετών. Ο Καντάρ δολοφονήθηκε λίγους μήνες μετά την απελευθέρωσή του από το Ισραήλ στην Συρία.

*Καθηγητής Πολιτικής Ανθρωπολογίας και Διεθνών Σπουδών στο Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βυρητού (AUB).

Σημείωση: Το κείμενο είναι απόσπασμα ομιλίας στο B-Fest 2016 κι απότοκο της διδακτορικής έρευνας του συγγραφέα πάνω στους ειδικούς της ειρήνης και της βίας στην Μέση Ανατολή.

Refugees : Human mobility between past and present (part 1)

Claudia Moatti

(Université de Paris 8 and University of Southern California)

This is not the first time in history that we speak of a “crisis of migrants” and that as in Europe, Turkey, Malaysia, the US, Kenya and Thailand, that is to say all around the world, we’re trying to expel or return them to their countries of origin, or to ship them to other countries. In the 19th century, between 1832 and 1851, France, who generously hosted political exiles, began to speak of a “refugee problem” and in 1852, it ended the long French tradition of hospitality by closing borders, and deporting immigrants to the United States, Britain, Belgium, and Switzerland.

It is not the first time in Europe that we consider expelling less fortunate immigrants: England, the most open countries to immigration and asylum until the twentieth century, although less by humanitarianism than by economical interest, issued in 1905 the Alien Act to prevent the entry of proletarian masses, who were often Jewish.

Yet all that was nothing compared to the million of refugees in the 20th century, who took to the roads and seas following the intervention of states, during and after the two World Wars, after decolonization, and after the fall of the « Iron Curtain ». Understandably, some have called it a “century of refugees”[1].

It is why, upon the arrival of thousands of refugees who now cross the Mediterranean –in 2015, over one million have passed through Greece and they are again at the gates of Europe– one is struck by the apparent amnesia of our contemporaries, unless this is a kind of repression of the traumatic experiences of the second World war: the deportations, the concentration camps, and the many ships that were refused asylum like the Saint Louis in 1939, which left Hamburg for Cuba, then for Florida, and was refused entrance in these countries, and had to return to Europe, where 900 Jews ended mostly in refugee camps in Belgium and the Netherlands; or the Struma which in December 1941 left Costanza in Romania for Palestine and, arriving in Istanbul, was sent back to the

Black Sea where it was sunk; only one of the 800 Jews on it survived.

But, who among today's analysts refers to the past to better analyze the present, to make sure the mistakes of the past are not repeated? Those hostile to migrants tend to forget that modern nations were formed by massive migrations, while others forget the negative aspects of communitarianism[2]. However, since the 1990s, the image of the "Great barbarian Invasions" of the Roman Empire, and the "hordes" of the Middle Ages, is a regular feature of speeches of those fearing the flood of Eastern Europeans and Turks, Syrians, Afghans or sub-Saharanans. In fact, the European Union closed its borders and adopted many discriminatory measures, returning the refugees to their country of entry in Europe (according to the Dublin Regulation III) or asked other countries to filter them.

In our world which is deemed to be increasingly mobile and interconnected, globalization has made the circulation of capital and goods more fluid than ever. However, borders are closed with barbed wire. Such measures increase the anxiety and concern about the movement of people, regular or irregular. In a world that has enshrined freedom of movement in the Universal Declaration of 1948, a tension exists between the recognition of this right, and practices that deny it in effect.

It must be said that the concept of freedom of movement is elastic: it was deployed in the history of both goods and people, capital and knowledge; and it was used to justify slavery as well as the abolition of slavery; trade or cosmopolitanism as well colonization and the appropriation of space by the dominant States. As the German sociologist Alfred Schutz put it: Freedom of movement is, "the figure of all mobilities" ; and its ambiguity explains why it has become today one of the factors of inequality in the world.

In order to think about these tensions and paradoxes, it is

important to have a long-term perspective. This is not necessarily to look for past models but rather to understand changes and ruptures and avoid the fantasies, while remaining aware of the absolute specificity of our time and of the big reversal we have been witnessing since the second part of the twentieth century.

In 1945, in fact, after the great Catastrophe, women and men of all countries wanted to build a new world based on humanistic values, respect for others, and protection of the individual. The Universal declaration of rights, which was the basis for the expansion of international institutions placed the human being at the heart of all their concerns. This was a major break from previous periods. Never before in the history of mankind was such an «institutionalization» of the defense of human beings experienced or even thought. Yet, these statements have been ignored in fact and the opposite became the norm. As Miguel Abensour said, the idea of emancipation, a 19th century idea revived after the Second World War, has turned into the harshest exploitation of men. Today, what we could call the “great reversal” is clearly visible, illustrated by the growing number of persecuted people in the world: over 51 million according to UNHCR figures. Who can forget the permanent camps of refugees, such as those of the Palestinians in Jordan, or the Somalis in Kenya or the great number of new camps created in the last few years? We fear these confined migrants so much that we do not even consider the majority of them as “manpower.” Neoliberalism, which imagines everything, including human beings, as “capital”, which feeds on crisis, and conceives competition as a value and the firm as a model, is not for nothing in the degradation of the human person.

This is why the past is more necessary than ever to any reflection on the current situation because we might find in it, as Castoriadis would say, a « germ » capable of inspiring new forms of coexistence. In order to trace a few strands of a

long history of human mobility, I begin with a few comments about mobility in general, then I examine past mass migrations. After that, it becomes possible to contextualize the precariousness and insecurity of migrants and explore the notions of hospitality and coexistence. I will conclude by raising a question that is central to these discussions: has Europe changed?

Migration and Human Mobility between past and present

It is now recognized that mobility is a constant in human history. Since prehistoric times, mankind has moved, and it is in motion that it has diversified and progressed. Sedentarianism appears late in the Neolithic agricultural revolution between 15,000 and 5,000 BCE. Since then, there was a constant tension between the ideal of sedentarianism and that of mobility, between xenophobia and openness. But even if the idea of “the people” has most often referred back to a homogeneous and stable whole, which is the foundation of the legitimacy of the state, as opposed to the mobile and disorganized multitude, mobility and sedentarianism have coexisted in practice, including in territorial states that have tried to settle mobile groups.

Mobility in all its forms has thus structured pre-modern societies. It can be defined as a social process that begins with the fact of leaving one’s family and ends in a transnational process[3], as a factor of transformation of societies (through knowledge, culture, or wealth transfers) but also of identity: migrants forge links between different parts of the world, accumulating multiple identities, or just switching cultures[4]. The figure of « the man in motion » has even expressed the human condition itself and, in ancient legends, the legislator, the one who gave stability and identity to a country, was always described as a man coming from elsewhere[5] 5 . Moreover, apart from a few people who claimed to be autochthonous, the myths of foundations tell stories of immigration or of mixture of peoples (for example

synoecisms), thus reflecting the experience of ethnic diversity found all around the Mediterranean. The distance is huge between these conceptions and practices, and our world, where the Other, as a whole, as a mass, is considered as a danger.

Migration, a sociological or demographic analytical category, is a particular form of mobility. It refers to the fact of leaving the place where one lives with the intention of settling elsewhere. The term originally contains no specific connotation, except the idea of an uprooting experience, nor does it correspond to any specific status. In fact, in antiquity, the Middle Ages, and in early modern times, the concept does not exist. Rather, there were many terms that applied to situations of mobility. This shows that pacific population flows were not an object of consideration, or of norms[6].

Today, the terms mobility and migration are too weak to account for the violence of our world. The existing word is somewhat more eloquent: "migrant", a recent term, refers to people who probably are too undesirable to even be called "immigrants", too persecuted to deserve the status of "emigrants"; as for "refugee" it is a legal status recognized only half a century ago, by the Geneva Convention of 1951 (we will return to this text later).

If mobility was a structural phenomenon of pre-modern societies, were people free to move? Although fluid, these societies were actually very regulated. But what characterized them is first that they did not seek to control their territory as such, or the flow of people, but only certain categories of persons, according to various logics (fiscal control, military issues, health problems)[7]. Second, they were more concerned by emigration than by immigration, since the demographic wealth was at the heart of their conception of power (this was the case in ancient societies, in the France of Louis XIV or in England of the 18th century for example).

Since the formation of Nation-States, primarily in Europe after the Treaty of Westphalia in 1648, constraints on mobility got higher and its modalities changed. In the legal world of modern States in which sovereignty is circumscribed by the territory and is exercised through it, one receives the right to move freely within the state territory of which he is a national, while the state cannot in principle forbid him from remaining there, leaving or returning there. However, the state may prohibit its territory to a foreigner, who is uniquely defined as "non-national". And it is clear that European integration with the Shengen Agreements has only pushed to the limits of Europe the same logic and the same constraints. In this context, while the right to emigrate has been recognized by the Universal Declaration of 1948, the right to immigrate which is under the sovereignty of states is not; or at least not for everyone. Today, in fact, the wealthy, the businessmen have no borders. And the difference across the world grows between them and all those who are denied this right, so that one could speak of *global apartheid*. A very different situation from the past.

Following the same logic, Nations-States imposed passports, border controls, and sophisticated identification techniques. They also sought to suppress minorities, absorb or expell them, initiating in the twentieth century a process of 'unmixing of peoples'[8] and of ethnicization of citizenship, which put on the roads millions of people: more than 1 Million Greeks came from Turkey and around 500 000 Turkish Muslims left Greece after the breakup of the Ottoman empire! To which must be added the return of thousands of settlers to the mainland after decolonization (1 million French from Algeria after the end of the war in 1962) and the departure of many minorities from their country as a result of the transformation of previous colonies into Nation-States: the Ghanaians leaving Nigeria, Senegalese leaving Ghana, or the Indians East Africa, etc.

Mass migrations

These kinds of mass migrations that are so characteristic of the twentieth century, are not a recent phenomenon, however. They are found in all periods of history and in all forms of mobility: in home-community migrations like rural exoduses and internal deportations; in colonization movements; and in cross-community migrations, forced –or voluntary[9]. Think of the millions of captives and slaves deported all along the centuries or of European expansion into the new world, which caused what Aristide Zolberg called “the revolution of departures.”[10]

Forced mass migrations, like those we see today, that is to say movements of hundreds or thousands of people, including both men, women and children, fleeing or displaced under threats whether political, military, economic, or climatic, also existed in ancient times. The Gothic tribes fled the Huns in the fourth century CE and sought asylum from the Romans. Jews and Moors were forced to flee Spain from the end of the fifteenth century; Huguenots fled France during the sixteenth and seventeenth centuries (and especially after the revocation of the Edict of Nantes in 1685); in 1830-32, Algerian Kabyles (and others) fled French colonialism to Syria then under Ottoman rule; and in the 20th century, million people deported to be killed – among which the Armenians by the Turks or the Jews and Gypsies by the Nazis and their collaborators in Europe. In the twentieth century, only the Iron Curtain during the Cold War limited migration, while removing a fundamental right, the right to emigrate.

The idea and image of a mass dehumanizes migrants; we must instead individualize them to understand the extent of the phenomenon and reveal the human experience beyond the mass. We must realize that each of them, whether poor or wealthy, is primarily a man who cannot go home without putting his life in danger. Migration, which probably carries with it hope for change, is in this sense first of all precarious and insecure.

Precariousness of the migrant: from safety to security

Precariousness and insecurity have always characterized the life of the migrant on the roads and seas, in host countries, or even in the place of origin.

Precariousness is primarily the risk of losing one's liberty and property and, for example, being imprisoned or interned if one belongs to a country at war against the place where one resides. This practice, in use since ancient times was officially abolished at the beginning of the early modern times, but regularly practiced by all the following periods, for example in the USA in 1941 against the Japanese who were detained while their property was confiscated[11]; in France, at the beginning of the Second World War against the Germans refugees, mainly Jews, as reported by Lion Feuchtwanger in his narration: *The devil in France. My Encounter with him in the summer 1940* (published in 1941).

Precariousness comes also from not speaking the language of the host country, not knowing the local laws, not knowing one's fate; risking to be arbitrarily expelled, or being under the power of smugglers. Over the 16th-17th centuries in the Dutch, French and English Caribbean or in the southern colonies in North America, European migrants pledged to perform labor to a ship captain or a trader traveling with them. These contracts, and thus the migrants themselves, called *indentured servants*, were at their arrival auctioned off to the highest bidding employers for a period that could vary from three to ten years – a kind of temporary servitude that is well known in the world today. Another kind of smugglers, who made migrants into commodities, was the *redemptioners* who, from the seventeenth to the nineteenth century, offered migrants to finance their trip by working for them once arrived[12]. Today, smugglers are more explicit: Muslims expelled from Thailand to Burma were captured at the border by traffickers who made them pay dearly for their passage to predominantly Muslim Malaysia; Syrians leaving

Turkey enrich in the same way smugglers who sell at a very high price the improbable crossing, while so many female migrants are enrolled involuntarily in prostitution.

To combat this insecurity, two responses have been provided across history: ensuring the *safety* of migrants, or ensuring the *security* of the host societies. *Safety* was ensured through preferential agreements between states, through judicial protection, through forms of public hospitality, and sometimes more pragmatically through bilateral agreements on labor exchange (for mercenaries or workers). Efforts to protect migrants were also the expression of moral values or social ties: associations indeed played a role in the reception of migrants, in information sharing, judicial protection. But what underlines these practices is an ethics of hospitality –which resolved the question of trust, perhaps the most fundamental issue for all migrants and host societies.

When the security of the state is privileged, which occurs mainly in centralized and territorialised states (the late Roman Empire, the French absolute monarchy, for example), there is no question of trust and no question of hospitality. Suspicion prevails because migrants are seen as intruders, who disturb the community, who can take over the work of others and disrupt the social order. Asylum seekers arouse suspicion because their claims could be fraudulent. As a result, discriminatory measures multiply and the definition of asylum rights gets restricted, as it has been the case since the 80s. In this context, camps and walls also multiply even if they are expensive to build and maintain (over 15 million Euros given by Europe to Bulgaria according to an article in *Le Monde*). Let's notice their absence in pre-modern times, except during wars or crises (epidemics for example gave birth to sanitary cordons in early modern times).

This logic, and this distrust, ultimately create more than suspicion. They lead to the criminalization of migrants (whether they are accused of being swindlers, drug traffickers

or terrorists). Again, the past provides us with examples, but this phenomenon is primarily a feature of our time. Not only are migrants sidelined but they are confined in camps. Following the haggling between the EU and Turkey, migrants arriving in Greece, including children, were arrested and interned because they infringed on the agreement. Recently, the UN general rapporteur on the human rights of migrants, François Crépeau, denounced this agreement and this detention, declaring them illegal.

The effect of policies privileging security is threefold: within states, hyper security has an impact on the freedoms of citizens; outside and inside. they promote the parallel economy, and finally produce among migrants a defiance against and non-compliance to the laws and authorities of the host country. Distrust of societies towards migrants produces distrust and violence among migrants who feel that the law is not fair, that the host country is dysfunctional, and that hiding, being a clandestine, is the best choice. There is in the security centered policies a tendency towards escalation that is simply difficult to control.

The status of "refugee" itself illustrates this hesitation throughout history between trust and distrust, between safety and security. In pre-modern times, asylum was primarily a place where a fugitive found an absolute protection (a temple, later a church). It was also a privilege given to foreigners by a city that accepted to protect them from seizure of their goods or of their bodies. The same idea lies in the notion of *hospitium*, in latin, which refers to private or public hospitality and protection. In the most ancient periods, also, exile was considered not as a punishment, but as a refuge from civil or physical threat, including from a judicial punishment (this is what was offered to Socrates by his followers before his judgment but he refused, preferring to die in his city). In these two notions of exile and asylum, the logic was primary based on the point of view of the fugitive and the

goal was his protection, his safety.

In opposition, the modern concept of refugee is defined from the perspective of the state, the place of origin (which no longer protects its citizens) and the host country ... The UN Refugee Agency defines "an asylum-seeker as someone who says he or she is a refugee, but whose claim has not yet been definitively evaluated". The history of this status must be placed again in the context of the development of the nation-state[13]: it starts after the First World War in 1922 when the Nansen passport was created for all stateless persons.

Followed the Geneva Convention of 28 July 1951 which defined asylum for the Eastern European refugees; and then, the Protocol of 1967, which broadened the protection to "those persecuted for reasons of race, religion, nationality, membership of a social group or political opinion ". "Those persecuted": the notion of persecution unifies refugee status although it did not integrate the victims of civil wars and dictatorships[14], but in practice, each person, individually, has to prove that he is being persecuted –refugees have a legal status, but they do not form a social group capable of acting collectively, they can only be the objects of decision and speech ; second, only national states are responsible for the interpretation of texts and individual situations[15]. From the 1970-80s, while the line between the different types of migrants (economic migrants and political refugees) was being blurred, the interpretation of texts became narrower, showing that states sought to protect themselves from refugees, especially when they came from the Third World. While Europeans opened the doors of their countries when they needed manpower, now that migrants want to come in, they do not accept them anymore. This evolution does not only concern Europe. In fact, in this regard, the difference between the South and the North is vanishing[16].

NOTES:

[1] C.D Wingenroth, « Das Jahrhundert der Flüchtlinge », *Aussenpolitik*, 10, n.8, S: 409-499, quoted by K. Bade. *Europa in Bewegung: Migration vom späten 18. Jahrhundert bis zur Gegenwart*, Munchen, 2000.

[2] H.M. Enzenberger, *Die Grosse Wanderung*, Francfort, 1992.

[3] Dick Hoerder, *Cultures in Contact. World Migrations in the Second Millenium*, London 2002, p.8 ff.

[4] This is an important point : when does a stranger stop being a stranger ? According to Alfred Schultz (*The Stranger: An Essay in Social Psychology, American Journal of Sociology*, Volume 49, Issue 6 (May, 1944), 499-507), the stranger is always a stranger in an host country until he is normalized ; on the contrary, for Georg Simmel, the stranger remains always a potential wanderer (*Bridge and Door. Theory, Culture and Society*, 1994).

[5] Bonnie Honig, *Democracy and the Foreigner*, Princeton, 2001.

[6] For example, Claudia Moatti, 'Immigration and cosmopolitanization', in P. Erdkamp (ed). *The Cambridge Companion to Ancient Rome*. Cambridge, 2013, 77-92.

[7] On these issues, see Claudia Moatti and Wolfgang Kaiser, "Mobilità umana e circolazione culturale nel Mediterraneo dall'età classica all'età moderna", Introduction to *Migrazioni*, a cura di P.Corti et M.Sanfilippo, Einaudi, Torino, 2009, p. 5-20.

[8] Rogers Brubaker, "Aftermaths of Empire and the **Unmixing of Peoples**: Historical and Comparative Perspectives", *Nationalism reframed. Nationhood and the National Question in the New Europe*, Cambridge, 1996, 148-178

[9] On these three kinds of migrations, see Patrick Manning, *Migration in World History*, London, 2nd ed. 2013, p.4-6.

[10] Aristide Zolberg, "La révolution des départs", in N. Green and F. Weil, *Citoyenneté et émigration*, Paris, 2006, p.37 ff.

[11] According to the *Alien Ennemis Act* voted in 1798 and still in use, the President had the right to detain or deport male citizens of a hostile nation, above the age of 14, during

the time of war. On this episode

[12] On these historical kinds of smugglers, see Karl Bade, *Europa in Bewegung: Migration vom späten 18. Jahrhundert bis zur Gegenwart*, Munchen, 2000, part II., chapter 2.

[13] Catherine Wihtol de Wenden, *Le droit d'émigrer*, 2016.

[14] As noticed by Dick Hoerder, *Cultural in Contact. World Migrations in the Second Millenium*, Duke University Press, 2002, p. 515.

[15] On these issues, see Gérard Noiriel, *Etat, nation et immigration. Vers une histoire du pouvoir*, Paris, 2001, p.278-287.

[16] Catherine Wihtol de Wenden, *Le droit d'émigrer*, 2016, p.32.

The text is transcribed version of Claudia Moatti's speech during B-fest 5 in Athens, Greece.

Part 2 available here.

Video from the same speech:

[youtube id="fwo0N0nocaE"]